Iceland Liechtenstein Norway **Active citizens** fund

Violența bazată pe gen în rândul migranților

- Raport de cercetare -

Lucrăm împreună pentru o Europă incluzivă.

Proiect derulat de:

Fundația ICAR

Mental health AND HUMAN RIGHTS INFO

Coordonator cercetare:
Dr. Camelia Doru, Președinte și coordonator proiect, Fundația ICAR

Autor:
Simona Mihaiu, cercetător științific III, Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română

Echipa de cercetare:
Anca Bucur, psiholog, Fundația ICAR
Iulia Cazaciuc, psiholog, Fundația ICAR
Nuama Shukeir, consilier social, Fundația ICAR
Maura-Denisa Huțanu, consilier social, Fundația ICAR
Ziaulhaq Said-Ahmad, mediator intercultural, Fundația ICAR
Elena-Emilia Pană, voluntar, Fundația ICAR
Corina Bejinariu, voluntar, Fundația ICAR
Adelina Băncilă, asistent de proiect, Fundația ICAR

Fotografia de pe copertă © Oroubah Dieb

Cercetare și raport realizate în cadrul proiectului „EVA IRFAM – Există Violență Ascunsă În Rândul Femeilor Ajunse Migrante”.
www.icar-evairfam.ro

Această cercetare nu ar fi fost posibilă fără sprijinul migranților, al reprezentanților instituțiilor publice și al organizațiilor neguvernamentale cu atribuții în domeniul migrației/violenței care ne-au furnizat informații prețioase. Le mulțumim și le suntem recunoscători pentru contribuția adusă în contextul elaborării prezentului raport.

Toate drepturile asupra acestui raport aparțin Fundației ICAR. Orice reproducere integrală sau parțială a acestuia, fără acordul scris al Fundației ICAR, este interzisă. Părți din acest raport pot fi reproduse în scopuri necomerciale doar cu precizarea sursei.

Cuprins

Lista de abrevieri 1
I. Considerații introductive 2
II. Coordonate etice și deontologice ale cercetării 3
2.1. Norme privind cercetarea cu subiecți umani 3
2.2. Standarde etice privind cercetarea asupra grupurilor vulnerabile 5
III. Etapele investigației sociologice 9
3.1. Problema socială abordată 9
3.2. Scopul și obiectivele cercetării 9
3.3. Analiza ipotezelor științifice 10
3.4. Descrierea populației supuse investigației sociologice 10
3.5. Metodele și instrumentele de cercetare utilizate, pre-testarea 11
3.6. Operaționalizarea conceptelor de bază 12
3.7. Culegerea datelor și limitele cercetării 13
3.8. Prelucrarea informațiilor colectate și analiza datelor 16
3.9. Realizarea raportului de cercetare 17
IV. Analiza și interpretarea rezultatelor cantitativ-calitative 18
4.1. Profilul socio-demografic al respondenților 18
4.1.1. Participanții la cercetarea cantitativă (migranți și reprezentanți autorități/ONG-uri) 18
4.1.2. Participanții la cercetarea calitativă (migranți și mediatori interculturali) . 23
4.2. Motive ale emigrării în România 26
4.3. Ponderi și categorii ale migranților din România 27
4.4. Caracteristici și dificultăți ale migranților. Servicii de sprijin 30
4.5. Violența de gen în rândul migranților din România. Forme de manifestare și frecvență 34
4.6. Relația dintre victimă și agresor. Cauze ale violenței de gen 42
4.7 Percepții ale migranților asupra violenței de gen 47
4.8 Consecințe ale violenței de gen asupra sănătății și stării de bine 54
4.9. Nevoi ale migranților și propuneri ale autorităților/ONG-urilor privind sprijinirea acestora și colaborarea 56
Concluzii 60
Bibliografie 64

Lista de abrevieri

AJOFM – Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă

ANAF – Agenția Națională de Administrare Fiscală

CNDIPT – Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic

DGASPC – Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului

INML – Institutul Național de Medicină Legală

ONG – Organizație non-guvernamentală

UNCHR – Agenția Organizației Națiunilor Unite pentru Refugiați

VBG – Violență bazată pe gen

VMG – Venit minim garantat

I. Considerații introductive

Fundația ICAR este o organizație neguvernamentală înființată în 1992 de către dr. Camelia Doru, cu sprijinul a 19 membri onorifici. De la înființare și până în prezent, Fundația a acordat asistență gratuită în domeniile medical, psihologic, social, legal și material persoanelor ce provin din diverse grupuri vulnerabile, în special celor care, din motive de natură politică, au cunoscut represiunea regimurilor totalitare. Fundația ICAR este prima organizație din România care a implementat programe de reabilitare pentru victimele încălcărilor grave ale drepturilor omului din România, iar din 2002 și-a extins grupul țintă, incluzând migranți (solicitanți de azil, beneficiari ai unei forme de protecție internațională etc.) ce au supraviețuit unor abuzuri asemănătoare în țările lor de origine. Începând cu anul 2010, Fundația ICAR a deschis puncte de lucru în toate Centrele Regionale de Proceduri și Cazare pentru Solicitanții de Azil ale Inspectoratului General pentru Imigrări. Prin intermediul proiectelor pe care le implementează, ICAR oferă diverse servicii medicale, sesiuni de consiliere psihologică, socială, legală, precum și activități care facilitează integrarea migranților în societatea românească (ex. sesiuni de acomodare/orientare culturală și profesională, programe educative, de învățare a limbii române, de echivalare a studiilor, înscrierea copiilor la grădinițe, școli etc.).

Tot în cadrul proiectelor implementate, Fundația ICAR a identificat unele nevoi complementare legate de fenomenul violenței de gen în rândul migranților, în special al femeilor, care au dus la apariția proiectului „EVA IRFAM - Există Violență Ascunsă În Rândul Femeilor Ajunse Migrante", finanțat de Islanda, Liechtenstein și Norvegia prin Granturile SEE 2014-2021, programul Active Citizens Fund România. Prin intermediul acestui proiect, Fundația ICAR intenționează să răspundă nevoii de date calitative și cantitative despre amploarea fenomenului puțin vizibil al violenței de gen în rândul migranților. Prezentul raport de cercetare este primul din România care vizează această tematică, de altfel destul de modest abordată și în literatura de specialitate. Cu sprijinul și expertiza partenerului norvegian - Mental Health and Human Rights Info (MHHRI), ICAR urmărește de asemenea îmbunătățirea răspunsului autorităților cu responsabilități în domeniul VBG prin sesiuni de formare/informare axate pe schimbarea atitudinilor discriminatorii și crearea unor standarde minime de lucru.

Totodată, în cadrul proiectului s-a urmărit și dezvoltarea și implementarea unui program multidisciplinar de sprijin al persoanelor din comunitatea vizată, prin organizarea unor grupuri de suport și sesiuni de educație sexuală și reproductivă. Campania de conștientizare a riscurilor violenței bazate pe gen, prin atelierele sale educaționale adresate tinerilor români și migranți, urmărește diminuarea fenomenului violenței bazate pe gen.

II. Coordonate etice și deontologice ale cercetării

2.1. Norme privind cercetarea cu subiecți umani

Ansamblul de norme adoptat la nivel internațional și național după cel de al doilea Război Mondial a adus schimbări notabile în ceea ce privește cercetările cu subiecți umani, punând accent pe principii de bază cum sunt demnitatea umană, egalitatea și justiția. Din acest corpus de convenții și reglementări, menționăm în continuare cele mai relevante documente pentru studiul de față:

- ✓ Carta Europeană a Cercetătorilor;
- ✓ Codul de Etică al Asociației Americane de Sociologie;
- ✓ Codul Etic al Asociației Române de Sociologie;
- ✓ Codul Deontologic al profesiei de psiholog;
- ✓ Codul Deontologic al profesiei de asistent social;
- ✓ Constituția României, republicată în 2003;
- ✓ Declarația Universală a Drepturilor Omului, adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite în 1948;
- ✓ Legea Nr. 206 din 27 mai 2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare;
- ✓ Legea nr. 190/2018 privind măsuri de punere în aplicare a Regulamentului (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date şi de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor);
- ✓ Directiva (UE) 2016/680 a Parlamentului European și a Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile competente în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmăririi penale a infracțiunilor sau al executării pedepselor și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Deciziei-cadru 2008/977/JAI a Consiliului;
- ✓ Statutul Academiei Române.

Sintetizarea acestor acte ne-a permis conturarea normelor menite să asigure respectarea drepturilor și libertățile umane, respectiv prevederile fundamentale ale cercetării:

- Cercetătorul[1] respectă toate normele științifice prevăzute în metodologia de specialitate (în cazul de față, sociologie, psihologie, asistență socială, drept etc.) referitoare la obiective și ipoteze, populație și eșantion investigat,

[1] În această categorie sunt incluși toți specialiștii implicați în cercetare (expertul extern sociolog, membrii echipei de proiect implicați în cercetare).

instrumente de cercetare, colectare de date, interpretarea rezultatelor și scrierea raportului de cercetare.

- Cercetătorul acordă o atenție sporită interacțiunii cu respondenții, protejându-i de posibilele riscuri asociate participării la studiu; în acest sens are obligația de a informa respondenții cu privire la scopul cercetării, posibilitatea de a renunța în orice moment, beneficiile științifice și sociale ale implicării lor, limitele confidențialității și persoanele cărora se pot adresa cu întrebări suplimentare despre demersul în cauză.
- Participarea la studiu a unei persoane sau grup social este absolut voluntară, principiu în baza căruia cercetătorul nu va face uz de niciun mijloc de presiune sau coerciție. Atunci când solicită consimțământul informat, cercetătorul are obligația de a folosi un limbaj înțeles de către posibilii participanți la studiu, cu scopul de a elimina riscul obținerii unui consimțământ ne- sau parțial informat.
- Pe parcursul derulării studiului, cercetătorul trebuie să asigure respectarea anonimatului și confidențialitatea datelor personale ale respondenților. Această responsabilitate este valabilă pentru toți membrii echipei de cercetare și constituie condiție fundamentală pentru accesul la rezultatele obținute.
- Reprezintă abateri de la normele de bună conduită în activitatea de cercetare desfășurată:
    a) promiterea anumitor recompense unui potențial participant la studiu, dacă nu există intenția fermă și posibilitatea efectivă de a onora un asemenea angajament (recompensele nu trebuie să încalce normele),
    b) falsificarea de rezultate și prezentarea lor ca date obținute prin cercetare proprie de teren sau calcule de date ale instituțiilor naționale sau județene;
    c) distorsionarea sau falsificarea datelor colectate pe teren;
    d) împiedicarea sau sabotarea activității de cercetare a altor persoane din cadrul organizației prin avarierea sau distrugerea tehnicii de calcul, a documentelor, a programelor de calculator, a datelor în format electronic necesare pentru realizarea sau finalizarea activităților de cercetare.
- Cercetătorul trebuie să prevadă utilizarea pe termen lung a datelor obținute și pe cale de consecință, are obligația de a asigura măsuri de menținere a confidențialității și în condițiile re-utilizării rezultatelor în alte demersuri din cadrul organizației care dispune de acestea (în cazul de față, ICAR).
- Se constituie în abateri de la regulile de bună conduită în activitatea de diseminare a rezultatelor cercetării, inclusiv în cadrul raportărilor/cererilor de finanțare depuse în cadrul competițiilor de proiecte organizate din fonduri publice (naționale sau internaționale):
    a) plagiatul;
    b) autoplagiatul;

c) includerea drept coautori, în lista de autori ai raportului/unei publicații, a uneia sau a mai multor persoane care nu au contribuit considerabil la publicație, respectiv excluderea unor coautori care au contribuit semnificativ la aceasta;
d) includerea în lista de autori ai unei publicații (științifice sau nu) a unei persoane fără acordul prealabil al acesteia;
e) publicarea sau diseminarea fără permisiunea autorilor ai unor rezultate, ipoteze, teorii ori metode de lucru, încă nepublicate;
f) introducerea de informații neadevărate/incorecte în solicitările de granturi.

2.2. Standarde etice privind cercetarea asupra grupurilor vulnerabile

Cercetarea în care sunt implicate persoane vulnerabile sau aflate în diverse situații de risc presupune respectarea mai multor standarde profesionale și deontologice care ghidează conduita cercetătorilor, modalitatea de realizare a design-ului studiilor și maniera de interpretare/prezentare a rezultatelor obținute.

Cu titlu de exemplu, precizăm ansamblul de norme etice elaborat ca urmare a proceselor de la Nüremberg. Actul tratează cu prioritate respectul pentru demnitatea tuturor participanților la cercetări și totodată, subliniază importanța consimțământului informat și voluntar al respondenților care „ar trebui să fie astfel situați încât să poată exercita libertatea de a alege" (Codul de la Nüremberg, 1947, Prin. 1).[2] De altfel, în baza mai multor principii, Codul de la Nüremberg se constituie în expresia prototipică a valorilor legate de experimente cu ființe umane.

În completarea acestui Cod, Asociația Medicală Mondială (AMM) a remarcat nevoia unui set mai cuprinzător de linii directoare în domeniul cercetării cu subiecți umani și îndeosebi, cu persoane aflate în situații de risc. Astfel, Declarația de la Helsinki a fost un document conceput de medici pentru medici și a fost adoptat de AMM în 1964 (rev. ultima dată în 2000). În principal, documentul protejează persoanele care sunt „vulnerabile și au nevoie de protecție specială", inclusiv pe cele „care pot fi supuse acordării consimțământului sub constrângere".[3]

Un alt act relevant este Raportul Belmont (1979) în cadrul căruia au fost conturate trei principii etice de bază în studiile cu subiecți umani:

a) respectul pentru persoane,
b) bonificația,
c) justiția.[4]

---

[2] Codul de la Nuremberg, 1947, online: https://media.tghn.org/medialibrary/2011/04/BMJ_No_7070_Volume_313_The_Nuremberg_Code.pdf
[3] Declarația de la Helsinky, 1964 rev., online: https://www.wma.net/what-we-do/medical-ethics/declaration-of-helsinki/
[4] Raportul Belomnt, 1979, online: https://www.hhs.gov/ohrp/regulations-and-policy/belmont-report/index.html

Mai recent (2011), Asociația Americană de Sociologie (AAS)[5] a elaborat o serie de principii și standarde etice menite să promoveze responsabilitatea profesională a cercetătorilor în științe sociale. Printre normele recomandate se află cele care vizează integritatea, obiectivitatea, interesul primar al respondenților și libertatea de opinie. La baza acestora se află cinci principii și explicații generale.

Norme și standarde precum cele menționate se aplică în manieră echitabilă tuturor subiecților umani; totuși în cazul grupurilor vulnerabile, cum ar fi migranții, trebuie acordată o atenție specială problemelor etice și juridice specifice situației lor. Mai exact, orice mediu în care potențialii respondenți nu funcționează într-un mod complet autonom presupune o atenție ridicată pentru a asigura participarea voluntară a acestora și starea generală de bine (psihologică, socială, medicală etc.).

Pornind de la aceste considerente, echipa de cercetare din cadrul Fundației ICAR, s-a ghidat în activitatea desfășurată după următoarele principii și standarde de lucru:

- **Adaptare și veridicitate** – Într-un grup dinamic și în același timp, reglementat de o serie de norme, realitatea poate să fie adesea deformată și (re)construită, situație în care cercetătorul trebuie să se adapteze în activitatea specifică desfășurată. De asemenea, acesta poate decide maniera în care descrie și explică proiectul de cercetare, în funcție de particularitățile educaționale ale grupului de respondenți. În egală măsură, trebuie să asigure acuratețea informațiilor obținute prin aplicarea metodelor și instrumentelor de lucru. Cercetătorul înregistrează doar faptele observate, nu propriile supoziții, evitând un posibil efect „de anticipare".
- **Autonomie, integritate și transparență** – În cadrul Fundației ICAR și implicit a echipei proiectului de față, sunt respectate libertatea cercetării, independența față de ideologii, religii și doctrine politice, transparența și răspunderea publică. Astfel de valori sunt utile atât pentru încrederea în actul cercetării cât și în rezultatele obținute și modalitatea de prezentare publică a lor. Așadar, cercetătorul are obligația de a evita orice prejudiciere a independenței sale şi de a se asigura că nu neglijează etica/deontologia profesională din dorința de a crea o situație comodă beneficiarilor direcți sau terților. În egală măsură, nu acționează cu bună știință în moduri care să pună în pericol propria bunăstare profesională sau a altor persoane. Conduita sa inspiră încredere întrucât nu avansează cu bună știință declarații care sunt false sau înșelătoare.
- **Libertatea de opinie** – Cercetătorul asigură libertatea de exprimare a respondenților, prezentând și utilizând în interpretarea datelor colectate răspunsurile integrale ale acestora.
- **Înalte competențe profesionale și rigoare științifică** – Întrucât respondenții problematizează asupra unor aspecte sensibile, care generează un nivel ridicat de interes dar și de stres, reprezentarea realității poate să devină inerent legată de propriile experiențe și interese. De aceea, cercetătorul trebuie să își construiască designul studiului la cel mai înalt nivel de

[5] Asociația Americană de Sociologie, 2011, online http://www.asanet.org/about/ethics.cfm

rigurozitate științifică, atât sub aspect teoretic cât și empiric și să nu se abată de la el indiferent de stimulii externi care pot să apară. În acest sens, se formează și se menține la cele mai înalte niveluri de competență în munca sa, își recunoaște limitele profesionale și îndeplinește numai acele sarcini pentru care este calificat prin educație, pregătire ori experiență. Recunoaște nevoia de formare continuă și de adaptare la cele mai recente metode și design-uri de cercetare.

- **Răspundere și onestitate** – Întrucât are acces doar la o parte din viața cotidiană a respondenților, cercetătorul trebuie să interpreteze rezultatele colectate cu grijă și responsabilitate; prin urmare, va preciza în raportul său, toate limitele cercetării. Totodată, are obligația de a prezenta în formă brută datele obținute, reținând deopotrivă forma răspunsurilor și limbajul utilizat de respondenți deoarece reflectă normele, cutumele și stilul lor de viață. La fel de important, este conștient de faptul că face parte dintr-o comunitate de specialiști în numele căreia trebuie să arate respect, încredere și onestitate profesională.
- **Deontologie profesională și respect pentru diversitate** – Poziția cercetătorului trebuie să fie bine delimitată și clarificată. Acesta nu are rolul de a evalua respondenții, ci starea de fapt în care ei se află. Așadar, cunoaște și explorează universul grupului studiat, respectând drepturile omului, demnitatea și diversitatea. Evită părtinirea pe diverse criterii (etnice, rasiale, sexuale etc.) și este sensibil la diferențele individuale, sociale, culturale ale grupurilor umane studiate.
- **Reducerea presiunii psihologice** – Cercetătorul are datoria de a nuanța și depersonaliza întrebările pentru a nu le da respondenților senzația că sunt evaluați sau chiar judecați. Formularea în mod indirect a întrebărilor ajută cercetătorul să evite situațiile în care plasează respondenții într-o poziție vulnerabilă, presantă din punct de vedere emoțional/psihologic.
- **Respectarea legii** – Impune cercetătorului cunoașterea și aplicarea cadrului normativ în vigoare pentru domeniul socio-uman de cercetare, având în vedere deopotrivă legislația națională și tratatele internaționale la care România este parte.
- **Nonmaleficiență** – În cazul în care cercetătorul consideră că prin continuarea studiului apar elemente riscante pentru respondent sau care îi compromit starea generală de bine, el are obligația să întrerupă demersul inițiat.
- **Raport favorabil risc-beneficiu** – Cercetările care includ respondenți vulnerabili sau aflați în diverse situații de risc, se desfășoară numai dacă asigură în mod clar un raport favorabil risc-beneficiu. În acest sens, este esențial să protejeze de orice ingerință externă valori și credințe (religioase, morale, politice, filosofice etc.) prin care indivizii umani (cercetători și respondenți) se identifică și funcționează.
- **Utilitate și responsabilitate socială** – Cercetătorul este conștient de responsabilitatea umană, profesională și științifică specifică muncii sale. În funcție de tipul și de limitele studiului realizat, generalizează nediscriminativ datele obținute, având în vedere utilitatea teoretică și practică a acestora. Pe cale de consecință, demersurile de cunoaștere, pe cât de originale posibil,

contribuie la binele grupurilor direct vizate și dintr-o perspectivă mai extinsă, la binele public.

- **Respectarea tuturor standardelor etice** – Cercetarea derulată are la bază toate normele, principiile și standardele deontologice aplicabile în domeniul socio-uman. Întreaga echipă de cercetare respectă valori fundamentale precum încrederea, justiția socială, empatia, demnitatea umană, confidențialitatea, autodeterminarea, competența, integritatea profesională și crearea unui mediu în care respondentul să se simtă în siguranță.

III. Etapele investigației sociologice

3.1. Problema socială abordată: violența de gen în rândul migranților din România.

Printre temele principale tratate în cadrul procesului de cercetare sociologică (teoretică și empirică), se află:

- ✓ Modalități de definire a violenței de gen,
- ✓ Statutul legal și social al migranților,
- ✓ Modele familiale și sociale de viață ale migranților,
- ✓ Forme de manifestare și urmări ale violenței de gen,
- ✓ Factori de risc și contexte în care se petrece violența de gen,
- ✓ Incidența violenței de gen în rândul migranților,
- ✓ Categorii de victime ale violenței de gen,
- ✓ Drepturile victimelor violenței de gen, protecția și asistența acestora,
- ✓ Prevenirea și combaterea violenței de gen în rândul migranților,
- ✓ Drepturile grupurilor defavorizate, instrumente, protocoale și măsuri legislative internaționale și naționale.

Cercetarea sociologică aferentă acestui proiect s-a desfășurat în următoarele **etape**:

1. Realizarea metodologiei,
2. Construirea instrumentelor de cercetare și pre-testarea,
3. Aplicarea instrumentelor de cercetare,
4. Descărcarea și prelucrarea rezultatelor obținute,
5. Elaborarea raportului de cercetare.

3.2. Scopul și obiectivele cercetării

Scopul cercetării este de a evalua situația curentă a migranților din perspectiva violenței de gen și de obține informațiile necesare elaborării și punerii în aplicare a unor măsuri și instrumente de lucru menite să sprijine migranții din România, victime ale violenței de gen.

Obiectivele care decurg din scopul anterior menționat sunt:

a) Realizarea profilului socio demografic al victimelor violenței de gen din rândul migranților.

b) Identificarea formelor, cauzelor și frecvenței violenței de gen.

c) Cunoașterea nivelului de reziliență a victimelor violenței de gen din rândul migranților.

d) Evaluarea percepției respondenților la studiu cu privire la gradul de receptivitate și suport al centrelor regionale de proceduri și cazare pentru solicitanții de azil, dar și al altor actori cheie implicați în domeniul azilului din România.

e) Cunoașterea experiențelor în lucrul cu migranți a specialiștilor din mai multe structuri și organizații cu atribuții în problema abordată (cu focus pe violența de gen).

f) Selectarea unor date relevante care să fundamenteze activități, măsuri și strategii viitoare implementate de organizațiile partenere în cadrul prezentului proiect, dar și de alte organizații interesate.

3.3. Analiza ipotezelor științifice

Cercetarea sociologică a presupus testarea, respectiv validarea sau invalidarea următoarelor ipoteze:

a) Violența de gen în rândul migranților este o problemă socială pe cât de frecvent întâlnită, pe atât de puțin cunoscută din perspectivă psihosocială.

b) Există o serie de motive (socio-culturale, religioase, familiale) pentru care victimele violenței de gen din rândul migranților sunt foarte reticente în a discuta situația în care se află.

c) Structurile și organizațiile din domeniu nu dețin suficiente informații despre contextele și factorii de risc ai violenței de gen în rândul migranților.

3.4. Descrierea populației supuse investigației sociologice

Participanții la activitatea de colectare de date/cercetare desfășurată în cadrul proiectului „EVA IRFAM - Există Violență Ascunsă în Rândul Femeilor Ajunse Migrante" sunt atât migranți, cât și reprezentanți ai autorităților publice și societății civile.

Pentru constituirea grupului de participanți la cercetarea cantitativă s-au selectat:

- persoane care se pot încadra în categoria generică „migranți", aceștia reprezentând străini aflați în România cu statut de: solicitant de azil, beneficiar de protecție internațională (refugiat sau protecție subsidiară), resortisant al unei țări terțe, persoane tolerate, punându-se accent pe selectarea de femei migrante, persoane LGBTQI, tineri;
- specialiști ai autorităților publice și societății civile – Poliție, Imigrări, INML, Instanțe de judecată, DGASPC-uri, psihologi, medici, cadre educaționale, asistenți sociali și medicali.

Pentru formarea grupului de respondenți la cercetarea calitativă s-au selectat:

- persoane care se pot încadra în categoria generică „migranți", aceștia reprezentând străini aflați în România cu statut de: solicitant de azil, beneficiar

de protecție internațională (refugiat sau protecție subsidiară), resortisant al unei țări terțe, persoane tolerate, punându-se accent pe selectarea de femei migrante, persoane LGBTQI, tineri;

- mediatori interculturali - în general, străini care desfășoară activități de mediere între migranți și instituții din România, persoane care au conexiuni și relații în comunitățile de străini din care provin.

3.5. Metodele și instrumentele de cercetare utilizate, pre-testarea

În vederea realizării cercetării sociologice au fost utilizate trei metode fundamentale de lucru în științele socio-umane și comportamentale:

- Analiza de documente

Analiza de documente oferă anumite informații, imagini asupra comunităților umane sau domeniilor de interes, date privind diverse contexte sociale; documentele sunt marcate atât de specificitate (particularități istorice), cât și de personalitatea (subiectivitatea) autorilor lor (Miftode, 2003; Chelcea 2009). Informațiile relevante obținute pe baza analizei de documente (legislație, literatură de specialitate) a rezultat în aportul teoretic adus *Metodologiei de cercetare* și *Raportului de cercetare*.

- Ancheta sociologică

Cea mai des folosită metodă de cercetare în sociologie, ancheta - se caracterizează îndeosebi prin faptul că are ca scop nu doar cunoașterea aspectelor obiective/nemijlocite (structura familiei, condițiile de locuit etc.), dar și a celor subiective/mijlocite (opinii, atitudinii, aspirații, interese etc.) (Javeau, 1970; Chelcea, 2009). Prin utilizarea anchetei se obțin informații importante despre indivizi sau grupuri umane (regiune, clasă socială, categorie socio-demografică etc.), cu precizarea clară că acestea trebuie să fie colectate și prezentate, în vederea analizei lor, sub forma unor rezultate cuantificabile (Chelcea, 2009; Sandu, 2014; Mihaiu, 2019). În cadrul cercetării de față, ancheta sociologică a constat în aplicarea a *două instrumente de tip chestionar*, unui grup de respondenți migranți și unui grup de respondenți din cadrul autorităților publice/organizațiilor neguvernamentale.

- Focus grupul

Această metodă de cercetare este folosită pentru diverse obiective, precum obținerea unor informații referitoare la experiențele, credințele, atitudinile în raport cu o problemă; cunoașterea credințelor și atitudinilor, percepțiilor și opiniilor care susțin un comportament observabil; dezvoltarea și rafinarea instrumentelor care urmează a fi utilizate în cercetare; identificarea domeniilor, obținerea vocabularului natural în vederea construirii unui chestionar; la finalul unei cercetări, pentru îmbogățirea sau clarificarea unor interpretări cu privire la rezultate, îndeosebi când ele sunt

contradictorii (Chelcea, 2009; Mihaiu, 2019). Cercetarea sociologică întreprinsă a presupus organizarea și derularea unui număr de *cinci focus-grupuri cu migranți din România și mediatori interculturali.*

- **Testarea instrumentelor**

Testarea instrumentelor de cercetare a fost realizată cu scopul de a modifica întrebările cuprinse în ele astfel încât rezultatele să fie cât mai concrete, relevante și concise. În urma acesteia, au fost operate modificări și adaptări după caz, pentru a optimiza în totalitate instrumentele, în conformitate cu regulile de machetare, descărcare și interpretare ale rezultatelor de teren.

3.6. Operaționalizarea conceptelor de bază

Principalele concepte pe care se fundamentează instrumentele de cercetare elaborate se referă la problema socială abordată în studiul de față, mai exact, violența de gen în rândul migranților:

- Violența de gen - „tipul de violență îndreptată împotriva unei persoane pe motive ce au de-a face cu genul sau sexul unei persoane”[6];
- Violența verbală - „adresarea printr-un limbaj jignitor, brutal, precum utilizarea de insulte, amenințări, cuvinte și expresii degradante sau umilitoare;
- Violența psihologică - impunerea voinței sau a controlului personal, provocarea de stări de tensiune și de suferință psihică în orice mod și prin orice mijloace, prin amenințare verbală sau în orice altă modalitate, șantaj, violență demonstrativă asupra obiectelor și animalelor, afișare ostentativă a armelor, neglijare, controlul vieții personale, acte de gelozie, constrângerile de orice fel, urmărirea fără drept, supravegherea locuinței, a locului de muncă sau a altor locuri frecventate de victimă, efectuarea de apeluri telefonice sau alte tipuri de comunicări prin mijloace de transmitere la distanță, care prin frecvență, conținut sau momentul în care sunt emise creează temere, precum și alte acțiuni cu efect similar;
- Violența fizică - vătămarea corporală ori a sănătății prin lovire, îmbrâncire, trântire, tragere de păr, înțepare, tăiere, ardere, strangulare, mușcare, în orice formă și de orice intensitate, inclusiv mascate ca fiind rezultatul unor accidente, prin otrăvire, intoxicare, precum și alte acțiuni cu efect similar, supunerea la eforturi fizice epuizante sau la activități cu grad mare de risc pentru viață sau sănătate și integritate corporală;

[6] UNHCR, Sexual and Gender-Based Violence against Refugees, Returnees and Internally Displaced Persons - Guidelines for Prevention and Response, 2003. Online: https://www.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women/facts-and-figures.

- Violența sexuală - agresiune sexuală, impunere de acte degradante, hărțuire, intimidare, manipulare, brutalitate în vederea întreținerii unor relații sexuale forțate, viol conjugal;
- Violența economică - interzicerea activității profesionale, privare de mijloace economice, inclusiv lipsire de mijloace de existență primară, cum ar fi hrană, medicamente, obiecte de primă necesitate, acțiunea de sustragere intenționată a bunurilor persoanei, interzicerea dreptului de a poseda, folosi și dispune de bunurile comune, control inechitabil asupra bunurilor și resurselor comune, refuzul de a susține familia, impunerea de munci grele și nocive în detrimentul sănătății, inclusiv unui membru de familie minor, precum și alte acțiuni cu efect similar;
- Violența socială - impunerea izolării persoanei de familie, de comunitate și de prieteni, interzicerea frecventării instituției de învățământ sau a locului de muncă, interzicerea/limitarea realizării profesionale, impunerea izolării, inclusiv în locuința comună, privarea de acces în spațiul de locuit, deposedarea de acte de identitate, privare intenționată de acces la informație, precum și alte acțiuni cu efect similar;
- Violența spirituală - subestimarea sau diminuarea importanței satisfacerii necesităților moral-spirituale prin interzicere, limitare, ridiculizare, penalizarea aspirațiilor membrilor de familie, a accesului la valorile culturale, etnice, lingvistice ori religioase, interzicerea dreptului de a vorbi în limba maternă și de a învăța copiii să vorbească în limba maternă, impunerea aderării la credințe și practici spirituale și religioase inacceptabile, precum și alte acțiuni cu efect similar sau cu repercusiuni similare".[7]

3.7. Culegerea datelor și limitele cercetării

Datele cuprinse în raportul de față reprezintă rezultatul unei cercetări sociologice realizate pe baza a trei metode de cercetare:

- Analiza de documente (literatura de specialitate națională și internațională, legislația în domeniu).
- Ancheta sociologică (chestionare cu migranți și reprezentanți ai autorităților în domeniu).
- Focus-grupuri (interviuri de grup cu migranți și cu mediatori interculturali).

[7] „Legea nr. 174/2018 privind modificarea și completarea Legii nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie definește violența domestică", articolul 4,
online: https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/202718.

- **Ancheta sociologică**

a) Respondenți migranți

Chestionarul pentru migranți conține un set de 23 de întrebări și a fost aplicat în rândul respondenților de către echipa de proiect. Pentru a facilita procesul de culegere a datelor și pentru o mai bună înțelegere a întrebărilor, chestionarele au fost traduse și în limbi rare, vorbite de migranți. Instrumentul a fost structurat în așa fel încât să obțină informații despre: *profilul socio-demografic al respondenților, forme de manifestare și frecvența violenței de gen, relația cu agresorul și contextul violenței, consecințe ale violenței de gen asupra sănătății și stării de bine, nevoi psihosociale ale victimelor.*

Au fost aplicate chestionare în rândul migranților din cele 6 orașe cu centre de proceduri și cazare pentru solicitanții de azil (București, Rădăuți, Șomcuta Mare, Timișoara, Giurgiu și Galați). Astfel, în perioada septembrie 2021 - mai 2022 s-au colectat 201 de chestionare completate de migranți.

Eșantionarea neprobabilistică, faptul că acest chestionar a fost aplicat în rândul migranților cu care echipele ICAR intră în contact (în cele 6 orașe în care există centre de proceduri și cazare pentru solicitanții de azil), face ca rezultatele sale să nu poată fi extrapolate statistic pentru întreaga populație de migranți existentă la nivelul României, iar răspunsurile respondenților să nu poată fi generalizate.

În ceea ce privește respondenții, aceștia nu au avut rețineri în completarea chestionarului, iar asigurarea anonimatului a făcut ca deschiderea lor să fie mai mare. Într-o primă fază, s-a putut observa că nu există o definiție a violenței de gen care să fie cunoscută la nivelul grupurilor de migranți. După parcurgerea mai multor întrebări din chestionar (mai ales a celor ce conțineau exemple), au existat cazuri în care respondenții și-au modificat răspunsurile anterioare. De asemenea, au existat persoane care au dorit să primească mai multe informații despre tematică înainte de a continua cu completarea chestionarului.

Un punct forte l-a reprezentat faptul că o parte din respondenți este deja implicată în alte activități ale proiectului *EVA IRFAM – Există Violență Ascunsă În Rândul Femeilor Ajunse Migrante*, ceea ce o face să fie familiarizată cu subiectul cercetării de față.

b) Respondenți autorități și ONG-uri

Chestionarul pentru autorități are un set de 19 întrebări și a fost aplicat în rândul autorităților publice și al organizațiilor neguvernamentale cu atribuții în domeniul migrației/al violenței din zonele celor 6 centre regionale de proceduri și cazare pentru solicitanții de azil. În acest sens, au fost vizate organizații precum: Inspectoratul

General pentru Imigrări și formațiunile sale teritoriale, Poliția de Frontieră, Poliția Locală, Primării și Consilii Județene, Direcții Generale de Asistență Socială și Protecție a Copilului, Institute de Medicină Legală, Inspectorate Școlare, Servicii de Probațiune, spitale/cabinete medicale/Direcții de Sănătate Publică, organizații neguvernamentale etc. Instrumentul a fost realizat în așa manieră încât să furnizeze informații privind: *profilul socio-demografic al autorităților, instituție/organizație și activitatea cu migranții, violența asupra migranților, practici și măsuri de sprijinire a migranților - victime ale violenței de gen.*

Chestionarele pentru specialiști au fost aplicate în perioada aprilie - mai 2022 în rândul autorităților publice și al organizațiilor neguvernamentale din cele 6 orașe amintite, dar și din regiunile respective, incluzând județele Ilfov, Suceava, Maramureș, Timiș, Giurgiu și Galați. Chestionarul pentru autorități/ONG-uri a fost aplicat atât în mediul online, cât și în cel offline, ceea ce a asigurat un număr mai mare de respondenți. Astfel, au fost primite 106 chestionare completate de reprezentanți ai autorităților publice și organizațiilor neguvernamentale cu atribuții în domeniul migrației și al violenței.

- **Focus-grupurile**

Focus grupurile au fost organizate cu migranți care au participat anterior și la alte activități ale proiectului și cu mediatori interculturali care lucrează cu diverse comunități de străini și care au fost/sunt, de asemenea, migranți. Scopul principal a fost acela de a obține informații la nivel mai profund și astfel, de a înțelege mai bine problema abordată, ca de exemplu: *percepții despre violența de gen, cauze ale acesteia, profilul victimelor/agresorilor* etc.

În cazul focus grupurilor organizate cu migranți s-a remarcat o oarecare reticență în descrierea unor situații tensionate existente în familie. Cauzele ar putea fi următoarele (observate în cadrul organizării unor sesiuni de consiliere individuală):

- teama femeilor de a nu „le fi luați copiii", fie de către autoritățile responsabile de protecție a copilului, fie de către soții abuzatori,
- teama de a nu fi periclitată soluționarea favorabilă a cererilor lor de azil având în vedere că, în general, dosarul este comun pentru toți membrii familiei,
- teama ca problemele din interiorul familiei să nu fie cunoscute de alți membri ai comunităților de migranți, ceea ce ar conduce la etichetare, blamare, stigmatizare sau chiar excludere,
- credințe și cutume religioase sau culturale potrivit cărora problemele familiei se rezolvă în familie sau împreună cu părinții celor doi soți.

Participanții s-au referit mai degrabă la situații ipotetice, la reguli și norme culturale care impun modele de comportament și asumare de roluri în familie, prestabilite de

societățile/comunitățile din care provin. S-au remarcat câteodată răspunsuri de convenienţă, considerate dezirabile.

Limitelor anterior menționate li se adaugă și barierele de limbă, la focus grupuri folosindu-se translatori/interpreți ori dialoguri în altă limbă, care nu este nativă pentru participanți; astfel unele sensuri ale cuvintelor posibil să nu fi fost înțelese cu exactitate. Acest lucru atrage atenția asupra faptului că în cadrul focus grupurilor a intervenit interpretarea (de limbă, de percepție) și astfel nu s-a putut beneficia de obiectivitate absolută.

Mediatorii participanți la focus grupuri au fost relaxați și au explicat existența și motivația unor modele de atitudini - comportamente întâlnite frecvent la familiile alături de care lucrează. Și ei au evitat să aducă în discuție cazuri reale cu care s-au confruntat, unii reamintind faptul că în lucrul pe care îl desfășoară cu migranți intervine principiul confidențialității. O limită majoră care a intervenit a fost cea legată de faptul că la focus grupuri, respondenții pot fi influențați unii de alții, poate chiar și de intervievator, ceea ce a făcut ca anumite persoane să fie mai reținute sau să aibă idei similare cu cele expuse anterior.

Cele 5 focus grupuri au fost organizate în perioada mai - iunie 2022, în ambele orașe implicate în proiect: București și Rădăuți. La focus grupuri au participat 20 de migranți și 10 mediatori interculturali.

Echipa de proiect a avut un rol important în colectarea de date încă din momentul în care respondenții au fost abordați, prin modul în care au interacționat precum și prin aspectul lor general. În acest sens, membrii echipei de proiect au fost încurajați să stabilească o relație de încredere între ei și interlocutori, astfel încât cei din urmă să fie dispuși să răspundă cât mai onest la întrebări. Totodată, au fost încurajați să le transmită respondenților faptul că ascultă activ (prin mimică și gestică, prin expresii care denotă interesul); să gestioneze cu grijă cursul discuției, evitând pe cât posibil devierile de la subiect (folosind maximum de tact). Aceștia au fost informați cu privire la prevederile legale (naționale și europene) referitoare la respectarea egalității dintre oameni prin nediscriminarea pe criterii de: rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială, convingeri, gen, orientare sexuală, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare H.I.V, apartenența la o categorie defavorizată.

3.8. Prelucrarea informațiilor colectate și analiza datelor

Rezultatele obținute în urma aplicării instrumentelor cantitative (chestionare) au fost înregistrate și prelucrate astfel:

- ✓ Realizare machetă în Excel (verificarea și validarea informațiilor - au fost reținute numai răspunsurile complete din chestionare, care au adus un plus de cunoștințe; codificarea informațiilor - variantele grupate au un cod aferent);
- ✓ Descărcare răspunsuri respondenți;
- ✓ Prelucrare statistică prin diverse corelații (statistici descriptive în două dimensiuni);
- ✓ Reprezentare grafică prin diagrame, histograme etc.

În cazul focus grupurilor, înregistrările au fost transcrise în format letric, acordându-se atenție elementelor de limbaj non-verbal, pentru a fi reținute și reproduse cât mai corect. Rezultatele obținute în urma aplicării instrumentelor calitative (ghiduri de focus grup) au fost înregistrate și prelucrate în următoarele etape:

- ✓ Transcript;
- ✓ Selectarea informațiilor relevante, notate în timpul focus grupului și evidențiate în minutele întocmite în urma organizării fiecărui grup;
- ✓ În ambele situații, corelarea datelor fundamentale cu rezultate ale anchetei sociologice.

3.9. Realizarea raportului de cercetare

În urma colectării tuturor datelor de teren prin intermediul celor trei metode de cercetare (analiză de documente - desk research, anchetă sociologică și focus grupuri), este realizat prezentul *Raport de cercetare*. De reținut faptul că supunem atenției publice un Raport de cercetare care încearcă să exploreze amploarea fenomenului VBG asupra migranților din România, fără a avea anvergura unei cercetări academice propriu-zise, care implică rigori metodologice suplimentare și pentru care este nevoie de mai multe resurse, atât umane cât și financiare.

Prezentul Raport de cercetare interpretează deopotrivă răspunsurile migranților, ale autorităților/organizațiilor neguvernamentale participante la studiu și ale mediatorilor interculturali. Mai exact, sunt prezentate concluziile obținute din analiza datelor provenite din chestionare, împreună cu răspunsurile și prezentarea grafică a răspunsurilor pentru fiecare întrebare închisă (cu răspunsuri predefinite) din chestionar. În cazul întrebărilor deschise (cu răspunsuri formulate de respondenți), s-a optat pentru menționarea în material a celor mai frecvente puncte de vedere. Totodată, sunt supuse dezbaterii opiniile exprimate de către participanții la focus grupuri (mediatori interculturali, migranți). Analiza răspunsurilor și formularea concluziilor este realizată în așa fel încât să existe o corespondență între scopul, obiectivele și ipotezele cercetării.

IV. Analiza și interpretarea rezultatelor cantitativ-calitative

În continuare sunt prezentate rezultatele cercetărilor întreprinse, interpretarea și analiza acestora în contextul literaturii de specialitate.

4.1. Profilul socio-demografic al respondenților

4.1.1. Participanții la cercetarea cantitativă (migranți și reprezentanți autorități/ONG-uri)

În cazul ambelor grupuri de respondenți, **se constată prevalența persoanelor de sex feminin.** Mai exact, peste jumătate (67%) din participanții migranți sunt de gen feminin și doar 31% de gen masculin. Restul de 2% au ales să nu răspundă la această întrebare (vezi Grafic 1). În ceea ce privește participanții din partea autorităților/ONG-urilor, 53% sunt femei, 43% sunt bărbați, iar 4% au optat pentru non-răspuns (vezi Grafic 2).

Grafic 1. Sex respondenți migranți

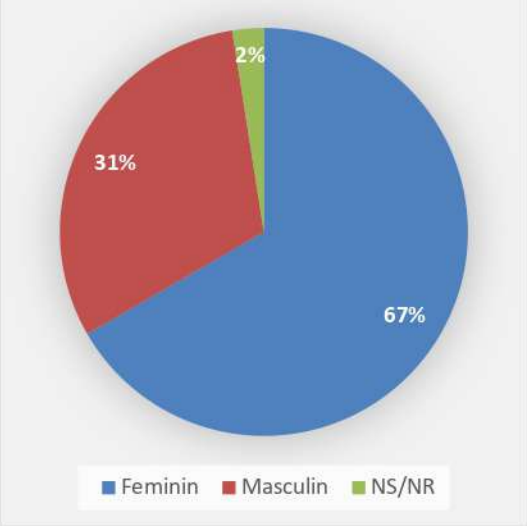

Grafic 2. Sex respondenți autorități/ONG

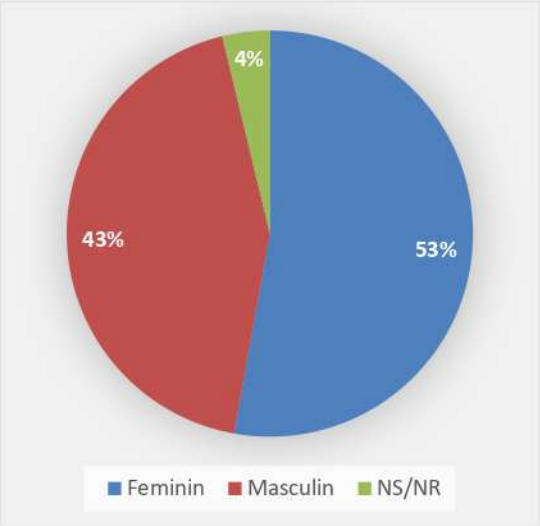

Analiza datelor colectate pe teren arată că majoritatea migranților sunt foarte tineri (mai puțin de 34 de ani), în timp ce reprezentanții autorităților/ONG-urilor sunt preponderent persoane care au trecut de acest prag de vârstă. Defalcat, în privința vârstei migranților, cel mai mare procent s-a înregistrat în categoria de 15-34 de ani (34%), urmând cele de 18-24 de ani (26%), 35-44 de ani (21%), 45-54 de ani (5%), 55-64 de ani (3%), 65 de ani și peste (2%). Restul de 2% au ales să nu ofere niciun răspuns (vezi Grafic 3). În cazul reprezentanților autorităților/ONG-urilor care au participat la studiu, s-a înregistrat un procent de 40% a celor cu vârsta cuprinsă între 35-44 de ani. Puțin peste o pătrime (27%) au între 45-54 de ani. Aceștia sunt urmați de tinerii între 25-34 de ani (21%), 18-24 de ani (6%) și de persoanele aflate în categoria 55-64 de ani (5%). Într-o pondere de 1% nu s-a răspuns la acest item (vezi Grafic 4).

Grafic 3. Vârstă respondenți migranți

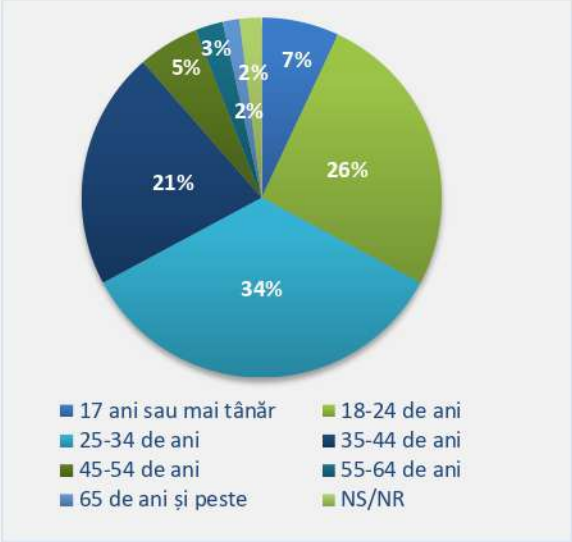

Grafic 4. Vârstă respondenți autorități/ONG-uri

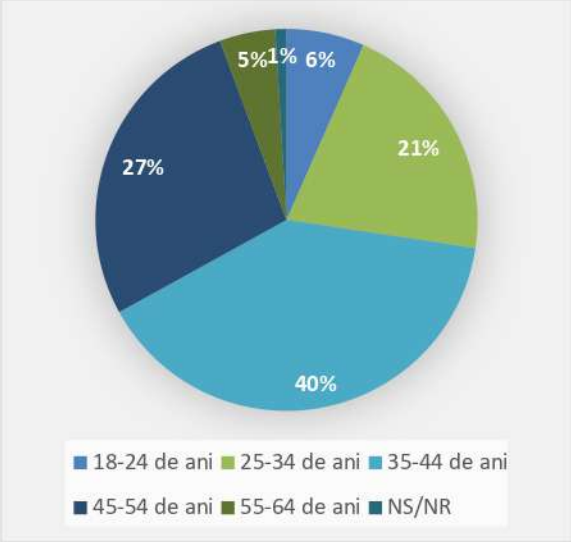

Referitor la nivelul de educație al migranților, se observă numărul ridicat al celor fără studii (31%). Într-o pondere semnificativă statistic sunt respondenții care au absolvit studii superioare - facultate/master (23%). În procent de 18% migranții au studii gimnaziale, 11% elementare/primare, 10% liceale, 5% postliceale (școala postliceală/colegiu), iar 1% au urmat cursurile unei școli profesionale. Din întreg grupul, 1% au ales să nu răspundă la întrebare (vezi Grafic 5). Practic, lotul studiat poate să fie divizat mai mult între respondenții migranți fără studii și la polul opus, cu studii superioare. Dintre reprezentanții autorităților/ONG-urilor, majoritatea (89%) au absolvit studii de licență/master. Restul de 6% au studii liceale, 4% studii postliceale (școală postliceală sau colegiu), iar 1% nu au răspuns (vezi Grafic 6).

Grafic 5. Nivel studii respondenți migranți

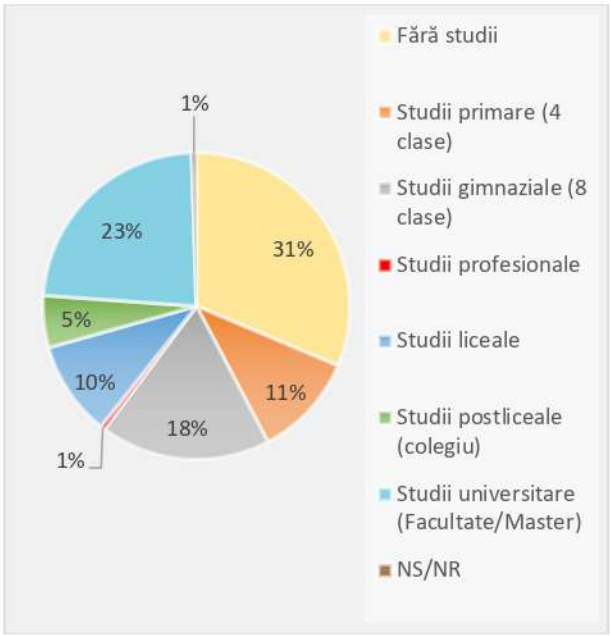

Grafic 6. Nivel studii respondenți autorități/ONG-uri

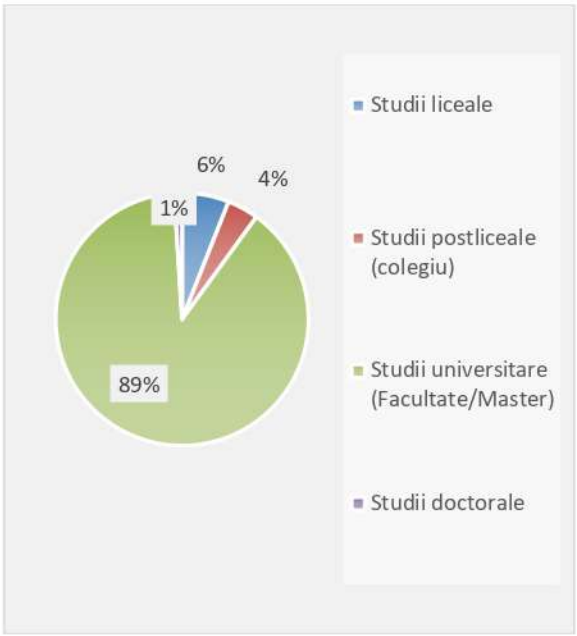

La studiu au participat în cea mai mare parte (35%), migranți cu status profesional de casnic/casnică sau îngrijire copil, urmați fiind de elevi/studenți (30%). Din totalul respondenților, 12% reprezintă categoria muncitorilor calificați, 10% a muncitorilor necalificați, iar 8% este procentul atât pentru categoria de lucrători ocazionali fără contract de muncă, cât și pentru șomeri ori beneficiari de venit minim garantat (VMG). În valori statistice reduse, de 2, respectiv 3%, sunt înregistrate persoanele aflate la pensie sau într-o altă situație (ex. asistent, laborant) și cele care nu au răspuns (vezi Grafic 7).

Grafic 7. Status profesional respondenți migranți

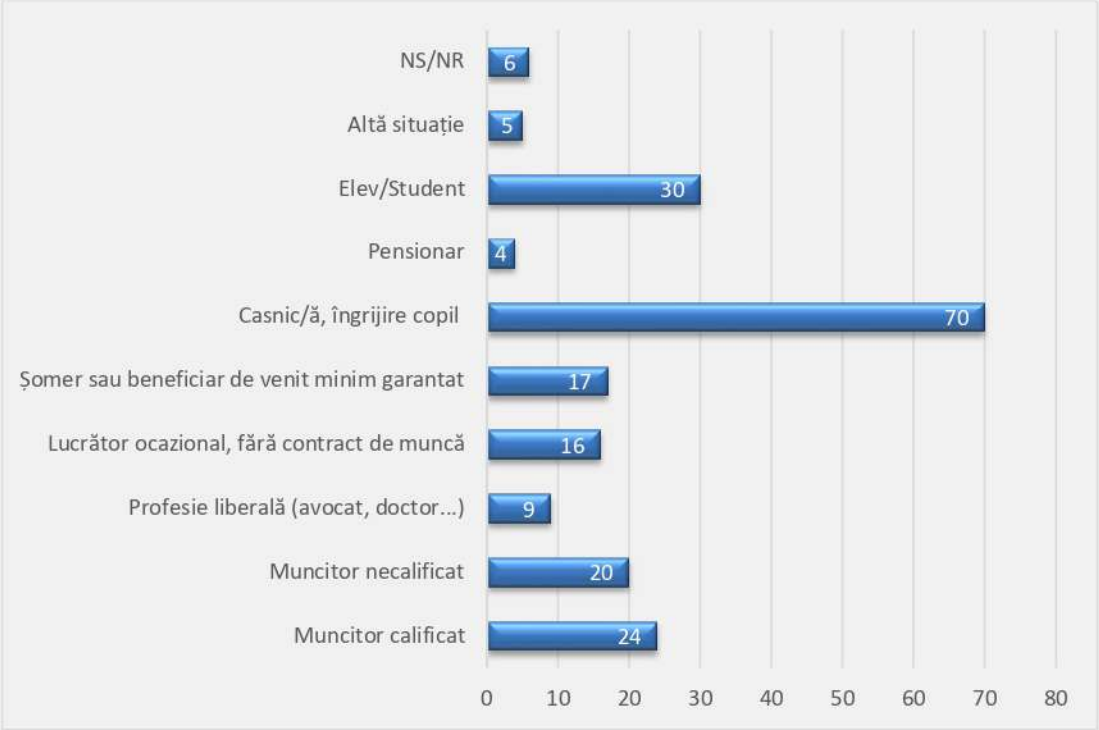

În privința statutului profesional al reprezentanților autorităților/ONG-urilor, puțin sub jumătate (45%) au afirmat că fac parte din categoria *alte poziții ocupate* (ex: agent, agent operativ, asistent medical, consilier de probațiune, ofițer de poliție, ofițer operativ, execuție etc.), iar aproape o pătrime (21%) s-au încadrat în categoria ofițer de integrare. Din totalul lor, 9% sunt ofițeri de decizie, 9%, asistenți/consilieri sociali, 6% ocupă poziția de director sau președinte, 4% sunt consilieri juridici sau avocați, 2% sunt medici și 1%, psihologi. Restul de 2% au refuzat să răspundă la această întrebare (vezi Grafic 8).

Grafic 8. Status profesional respondenți autorități/ONG-uri

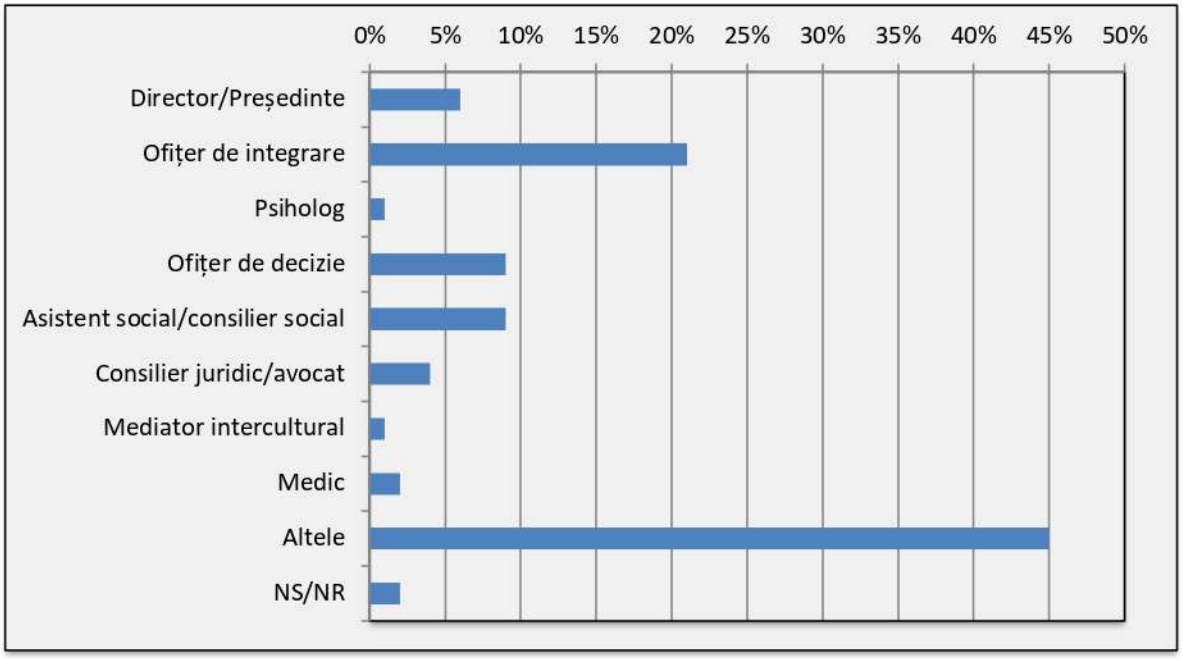

Aproape un sfert (24%) din respondenții migranți sunt de origine din Afganistan. Locul doi, cu 13%, este ocupat de persoanele originare din Somalia, restul variantelor având procente cuprinse între 2 și 5% (ex. Etiopia, Sudan, Ucraina). Adunat, într-o pondere de 10% se află respondenți din state precum: Azerbaidjan/Ucraina - locuiau în Ucraina înainte de a veni în România, Congo, Egipt, Etiopia, Guineea, Guineea Bissau, India/Ucraina - locuiau în Ucraina înainte de a veni în România, Maroc, Republica Moldova, Turcia. Mulți dintre participanți (20%) au preferat să nu răspundă (vezi Tabel 1).

Tabel 1. Țara de origine respondenți migranți

Țara de origine	Procentaj
Afganistan	24%
Somalia	13%
Siria	5%
Ucraina	5%
Irak	4%
Iran	4%
Pakistan	4%
Bangladesh	3%
Camerun	2%
Eritreea	2%
India	2%
Sudan	2%
Altele (ex. Congo, Egipt)	10%
NS/NR	20%

După cum se poate observa în reprezentarea grafică, 80% dintre migranți aparțin religiei islamice sau musulmane, iar 14%, celei creștine. În valori statistice mult mai reduse, de 1, respectiv 3%, participanții se asociază religiei penticostale ori unei alte religii (ex. budistă, hazara, hindi); restul de 2% au optat să nu răspundă (vezi Grafic 9).

Grafic 9. Religie respondenți migranți

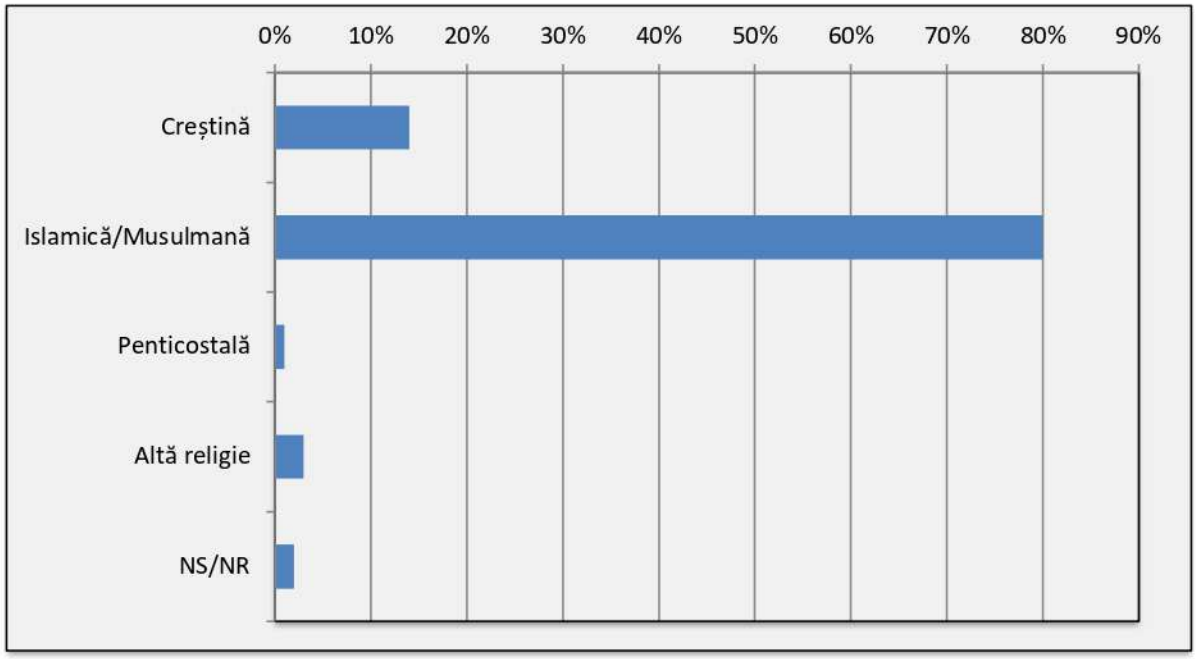

Referitor la starea civilă a participanților migranți, s-a înregistrat un procent de 42% al persoanelor necăsătorite și, la polul opus, un procent de 40% al celor căsătorite. Respondenții văduvi sunt în pondere de 5% și cei aflați în concubinaj, de 4%. Din totalul grupului, 2% sunt minori, 3% se află într-o altă situație (ex. separați sau divorțați), iar 4% nu au răspuns la întrebarea despre starea civilă (vezi Grafic 10).

Grafic 10. Stare civilă respondenți migranți

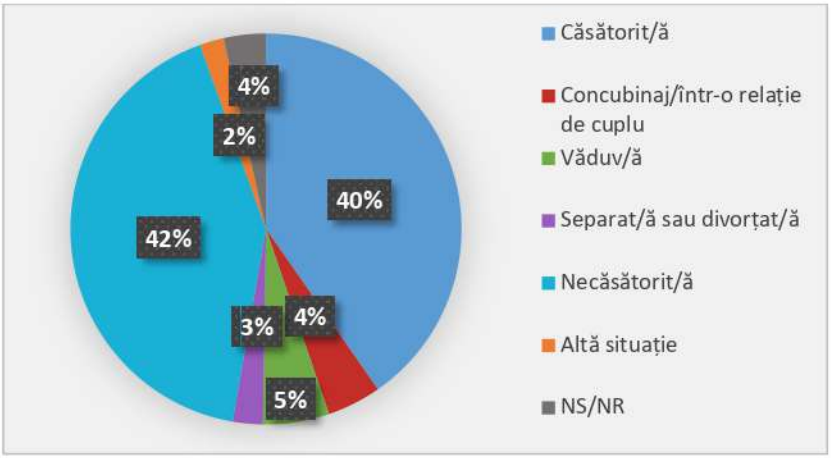

Trebuie remarcat faptul că **cei mai mulți (43%) dintre respondenții migranți nu au copii,** iar 20% au ales să nu răspundă la această întrebare. Persoanele cu 3 copii sunt în procent de 9%, iar cele cu 2 copii, respectiv un copil, sunt în procent de 8%. Din total, 6% au 4 copii, 4% au 5 copii, iar 1% au 6 sau 7 copii (vezi Grafic 11).

Grafic 11. Număr copii respondenți migranți

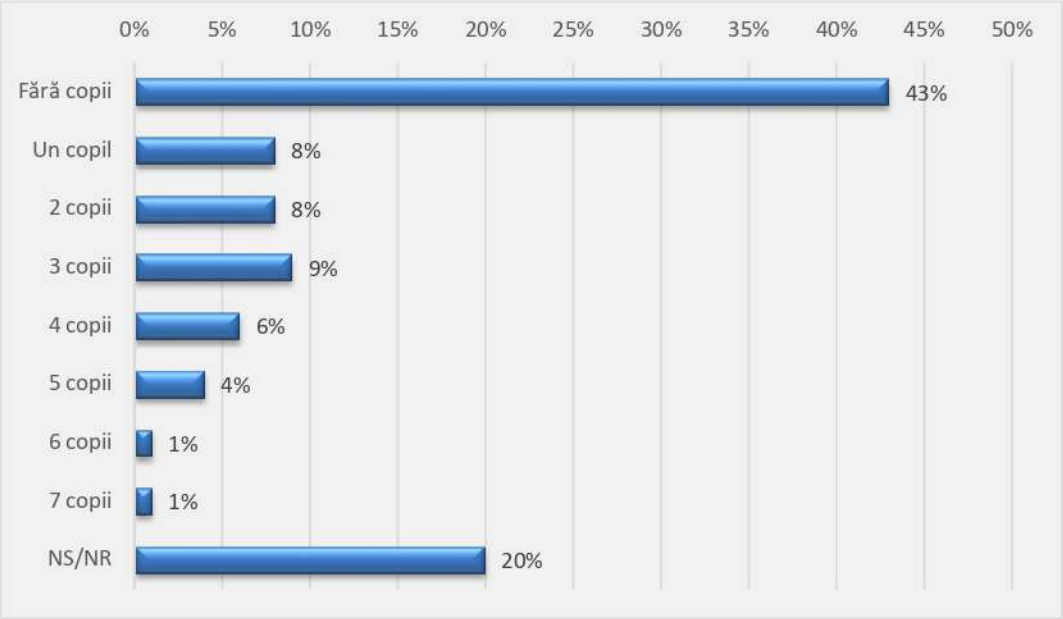

4.1.2. Participanții la cercetarea calitativă (migranți și mediatori interculturali)

După cum am semnalat și în cazul anchetei sociologice, la focus grupurile organizate se remarcă preponderența persoanelor de sex feminin, atât în cazul respondenților migranți, cât și a mediatorilor interculturali. Mai exact, din cei 20 de participanți din grupul migranților, 12 sunt femei și 8 sunt bărbați (vezi Tabel 2). În privința participanților la focus grupuri dintre mediatorii interculturali, se constată faptul că 6 sunt de sex feminin, iar 4 sunt de sex masculin (vezi Tabel 3).

Tabel 2. Sex respondenți focus grupuri migranți

Sex	Număr
Feminin	**12**
Masculin	**8**

Tabel 3. Sex respondenți focus grupuri mediatori interculturali

Sex	Număr
Feminin	**6**
Masculin	**4**

Analiza comparativă a celor două grupuri prezente la focus grupuri arată că majoritatea migranților sunt foarte tineri (mai puțin de 34 de ani) (vezi Tabel 4), pe când mediatorii interculturali sunt în mare parte persoane cu vârsta de peste 34 de ani (vezi Tabel 5).

Tabel 4. Vârstă respondenți focus grupuri migranți

Categoria de vârstă	Număr
17 ani sau mai tânăr	1
18-24 de ani	2
25-34 de ani	11
35-44 de ani	5
Peste 45 de ani	1

Tabel 5. Vârstă respondenți focus grupuri mediatori interculturali

Categoria de vârstă	Număr
25-34 de ani	3
35-44 de ani	5
Peste 45 de ani	2

În privința țării de origine a migranților se observă dominanța persoanelor care sunt din Afganistan (4) și Iran (4). Restul participanților la focus grupuri au venit în România din următoarele țări: Sudan, Siria, Algeria, Congo, India, Turcia, Pakistan, Irak, Somalia și Yemen (vezi Tabel 6).

Tabel 6. Țara de origine respondenți focus grupuri migranți

Țara de origine	Număr
Afganistan	4
Iran	4
Sudan	2
Siria	2
Algeria	1
Congo	1
India	1
Turcia	1
Pakistan	1
Irak	1
Somalia	1
Yemen	1

Cei mai mulți migranți incluși în cercetarea calitativă sunt de religie musulmană (17 din 20), iar într-o proporție mai mică se identifică religiile hindi și creștină. **Este interesant de observat faptul că, la nivelul grupului de migranți, se înregistrează cea mai mare pondere a celor care au studii gimnaziale (6) sau superioare (6)**. Restul participanților sunt fără studii (3), cu studii elementare (1) sau liceale (4) (vezi Tabel 7).

Tabel 7. Nivel educațional al respondenților focus grupuri migranți

Nivel educațional	Număr
Fără studii	**3**
Studii elementare (4 clase)	**1**
Studii gimnaziale (8 clase)	**6**
Studii liceale (12 clase)	**4**
Studii superioare/universitare	**6**

Din totalul de 20 de migranți, 16 nu aveau o ocupație sau un loc de muncă în țările de origine. Ceilalți participanți au menționat următoarele ocupații: mecanic auto, profesor de limba engleză, agricultor și angajat în salon de înfrumusețare. În **România, cei mai mulți dintre ei nu lucrează**. Cu privire la starea civilă a migranților, **se identifică o pondere egală a numărului respondenților căsătoriți (9) și a celor necăsătoriți (9).** Celelalte două persoane se află în situația de divorț și văduvie. Ca și în cazul cercetării cantitative, constatăm că **cei mai mulți migranți nu au copii (9)** (vezi Tabel 8).

Tabel 8. Număr copii al respondenților focus grupuri migranți

Număr respondenți	Număr copii
4	1 copil
3	2 copii
1	3 copii
1	4 copii
1	5 copii
1	7 copii
9	Nici un copil

4.2. Motive ale emigrării în România

Cele mai frecvente motive pentru care migranții participanți la ancheta sociologică și-au părăsit țara de origine sunt războaiele/conflictele armate (25%) și situația materială precară sau nevoia de a susține financiar familia (18%). Aceste rezultate sunt oarecum previzibile întrucât conflictele armate și nivelul scăzut de trai sunt identificate și în alte studii ca fiind motive pentru care oamenii aleg să emigreze (Williams și colab., 2021; Voicu și colab., 2018). Persecuția pe motive de opinie sau apartenența politică, etnică, religioasă a fost un motiv pentru 15% dintre respondenți, iar discriminarea pe motive de gen, pentru 13% din totalul lor. Au ales în mod egal, în procent de 7%, reunificarea familiei, studiu în România și munca în România; 3% dintre respondenți au fost motivați de căsătoria cu un cetățean român/apartenența la familia unui cetățean român. Din întreg grupul, 4% au avut alte motive (ex. risc de căsătorie forțată, nesiguranță, abuz și violență) (vezi Grafic 12). Situația în care s-au aflat respondenții noștri în țările de origine este una replicată și foarte frecvent întâlnită în ultimii ani, la nivelul întregii comunități internaționale. De pildă, într-un comunicat recent, Institutul Român pentru Drepturile Omului (2022)[8] menționează printre cauzele migrației conflictele armate, sărăcia, fenomene climatice extreme, încălcări ale drepturilor și libertăților fundamentale și alte neajunsuri sau probleme care trebuie înțelese și gestionate în mod eficient și responsabil.

Grafic 12. Motive ale respondenților migranți pentru care și-au părăsit țara de origine

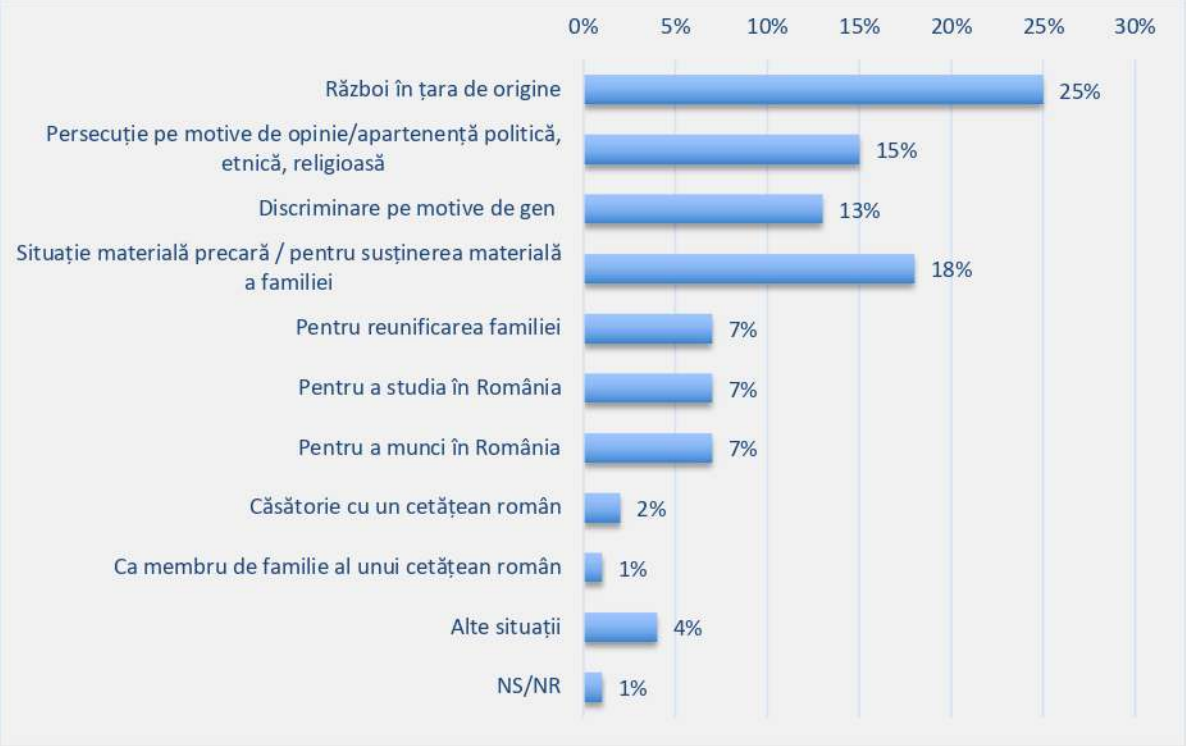

[8] Institutul Român pentru Drepturile Omului, 2022, *Migrație și azil*, online: https://irdo.ro/refugiati-azilanti.php?idpagina=52

Opinia reprezentanților autorităților/ONG-urilor este în concordanță cu cea a migranților, în sensul în care spun că cei care și-au părăsit țara de origine au fost determinați de război (25%) sau de situație materială precară (14%). În cadrul cercetării actuale, în pondere de 12%, respondenții au indicat cauza generată de persecuție pe motiv de opinie sau apartenență politică, etnică, religioasă. În valori statistice egale, de 10%, sunt precizate reunificarea familiei, studiul, respectiv munca în România. Din total, 7% au afirmat că o cauză o reprezintă discriminarea pe motiv de gen și în același procent se încadrează și căsătoria cu un cetățean român; 4% au invocat motivul migrării ca membru de familie al unui cetățean român, iar 1% au optat pentru alte răspunsuri (ex. afaceri, interese) (vezi Grafic 13).

Grafic 13. Opinia autorităților/ONG-urilor privind motivele pentru care ajung migranții în România

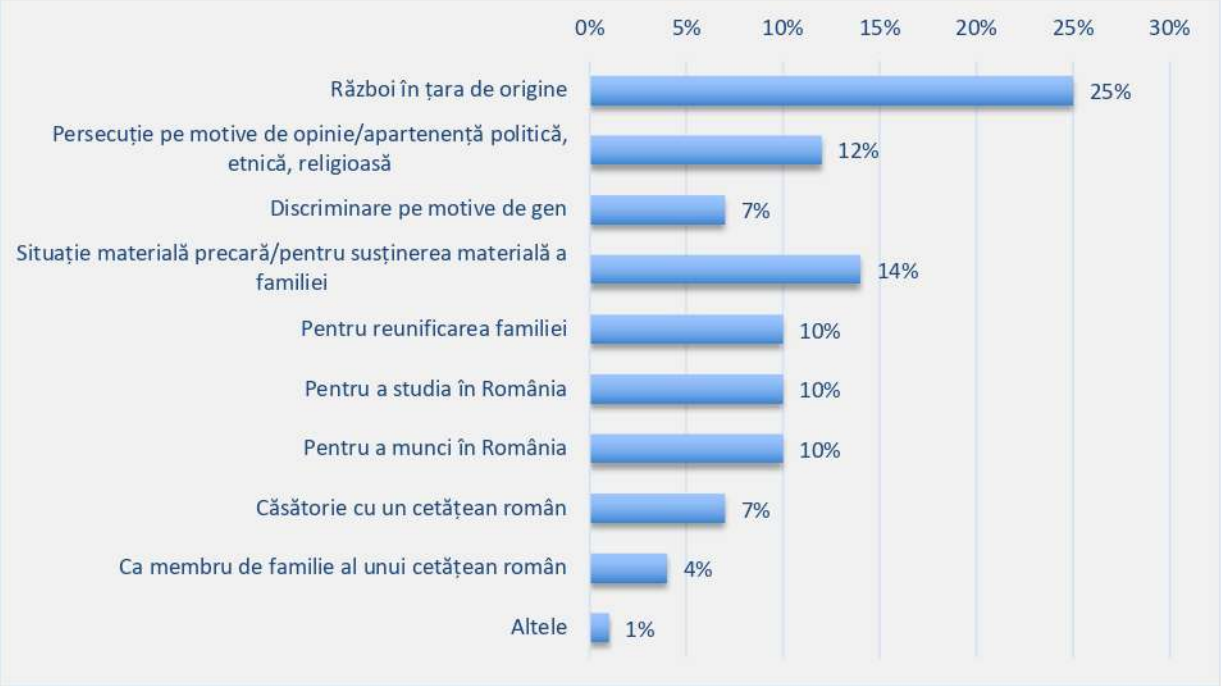

4.3. Ponderi și categorii ale migranților din România

Aproape jumătate (44%) din reprezentanții autorităților/ONG-urilor au afirmat că în ultimul an s-au înregistrat mai mult de 100 de persoane beneficiare de servicii în cadrul instituțiilor sau organizațiilor în care își desfășoară activitatea. Puțin peste o pătrime (27%) nu au deținut informația sau nu au dorit să răspundă. Restul consideră că s-au înregistrat între 10-30 de persoane (6%), 90-100 de persoane (4%), 30-50 de persoane (3%), 50-70 de persoane (2%), respectiv între 70-90 de persoane (1%). Doar 13% din lotul studiat declară că de serviciile lor au beneficiat mai puțin de 10 persoane (vezi Grafic 14).

Grafic 14. Migranți beneficiari de servicii ale autorităților/ONG-urilor participante la studiu

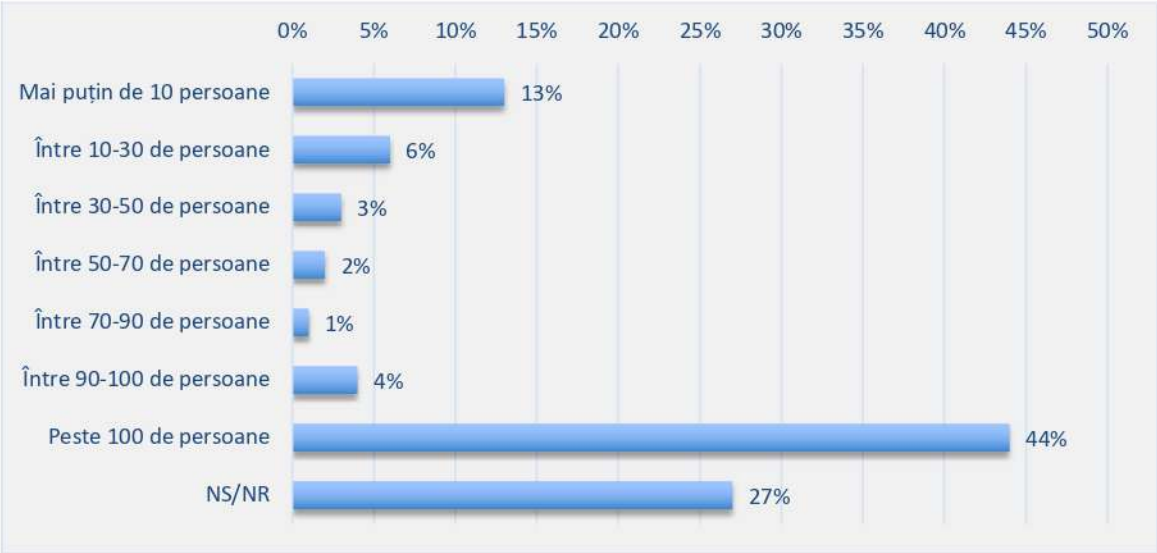

Graficul de mai jos arată că 19% din reprezentanții autorităților/ONG-urilor au cuprins serviciile oferite migranților în categoria „altele" (ex. demersuri în vederea acordării unei forme de protecție, prevenirea și combaterea traficului de migranți, cercetare/cercetări penale, asistență și consiliere). Din total, 17% susțin că oferă consiliere socială, 16% consiliere juridică, 15% asistență medicală și în procent egal, de 11%, regăsim servicii de consiliere psihologică, respectiv sprijin pentru a învăța limba, cultura și obiceiurile românești. În aceeași pondere (11%) respondenții au ales varianta de a nu răspunde (vezi Grafic 15).

Grafic 15. Servicii de sprijin oferite de autoritățile/ONG-urile participante la studiu

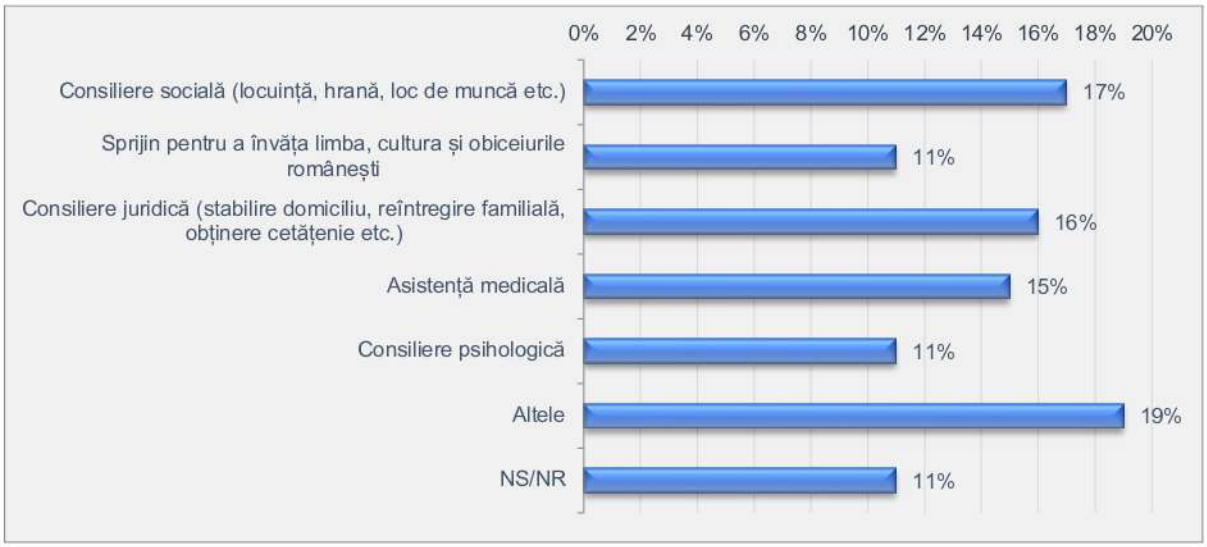

Referitor la măsurile aplicate de către organismele competente pentru sprijinirea migranților, în cadrul focus grupurilor, mediatorii interculturali atrag atenția asupra rolului important pe care îl au ONG-urile:

> *„Încă mai este nevoie de intervenție în unele domenii, de aceea este foarte bine ceea ce fac organizațiile neguvernamentale, că vin în sprijinul unor instituții publice. Probleme există cu migranții aflați în custodie publică, ei nu sunt foarte bine informați cu privire la motivele pentru care ajung în acel loc, nu beneficiază de un avocat care să le apere drepturile etc."* (I.P., mediator intercultural).

De asemenea, mediatorii interculturali au specificat faptul că se ocupă în mare parte de aplanarea conflictelor, iar apoi, de redirecționarea acestora către autoritățile sau ONG-urile de profil:

> *„În primă fază, încerc să mediez conflictul, să înțeleg care a fost cauza și să îi îndrum să o rezolve. Oricum, eu trebuie să raportez astfel de situații la organizația neguvernamentală pentru care lucrez"* (I.N., mediator intercultural).

Trebuie subliniat că s-au făcut mențiuni potrivit cărora, în caz de violență (victimă sau agresor), unele situații nu sunt raportate din cauza unor principii specifice culturii sau religiei părților implicate:

> *„În cultura musulmană, femeile consideră că bărbații reprezintă stâlpul familiei, prin urmare, femeile nu se vor duce să îi denunțe (de rușine, din cauza tradiției). De altfel, unele femei musulmane, cele mai în vârstă, sunt analfabete, prin urmare le-ar fi și greu să meargă la Poliție să dea declarații"* (M.M., mediator intercultural).

Categoria de migranți asistată în ultimii cinci ani cel mai frecvent de către autorități/ONG-uri a fost cea a solicitanților de azil (29%); fiind urmată de categoria beneficiarilor unei forme de protecție internațională (21%). Răspunsurile nu sunt deloc neașteptate, dat fiind faptul că în ultimii ani s-a tot constatat o creștere a numărului celor care solicită protecție internațională. Spre exemplu, în anul 2020, a fost atins maximul istoric, fiind înregistrate 6158 de cereri, față de 2593 depuse în anul 2019 (creșterea fiind de 137,5%). În continuare, ponderea a fost deținută de cetățenii originari din zone care se confruntă cu conflicte armate interne sau probleme sociale și politice: Afganistan (N 2384), Siria (N 1459) și Irak (N 416).[9] Din întreg lotul de respondenți, mai puțini sunt cei care au avut în asistență migranți fără documente de ședere (16%) ori s-au ocupat de resortisanți ai țărilor terțe (11%).

[9] *Strategia Naţională din 19 august 2021 privind imigraţia pentru perioada 2021-2024*, online: https://igi.mai.gov.ro/wp-content/uploads/2021/10/strategia_nationala_din_19_august_2021.pdf

Restul de 8% au specificat alte categorii (ex. protecție temporară, rezidență, refugiați din zona de conflict Ucraina), iar 13% nu au răspuns la această întrebare (vezi Grafic 16).

Grafic 16. Categorii de migranți asistați în ultimii ani de către autorități/ONG-uri

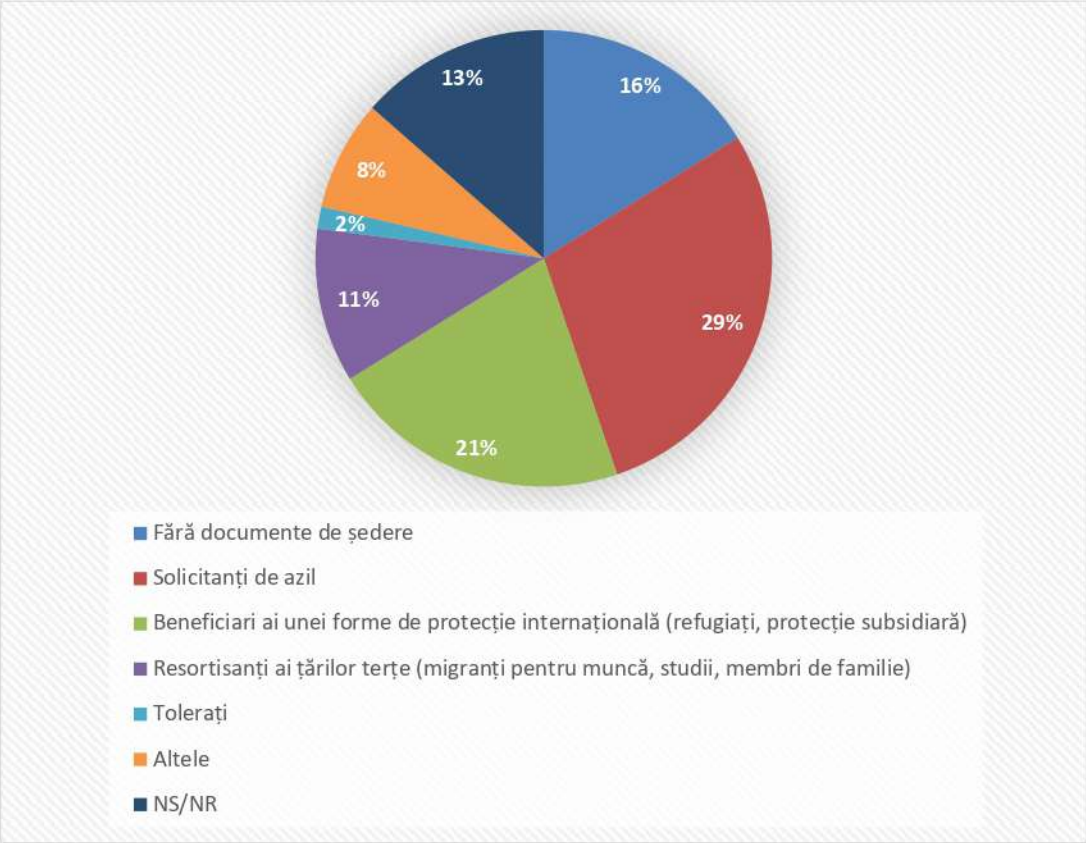

4.4. Caracteristici și dificultăți ale migranților. Servicii de sprijin

Autoritățile/ONG-urile care au luat parte la cercetarea cantitativă asociază migranții din România, în egală măsură (16%) cu: multe nevoi și neajunsuri, și căutarea unei vieți mai bune. În aceeași pondere (14%) consideră că migranții au drepturi ca toți ceilalți oameni, respectiv că sunt oameni ca toți oamenii, și buni, și răi. Din total, 11% afirmă că migranții sunt în căutarea unui loc de muncă, 10% optează pentru varianta de diversitate culturală, pe când 9% sunt de părere că pot fi asociați cu solidaritatea, compasiunea, tristețea și mila. Mai puțini sunt cei care îi asociază cu infracționalitatea (4%), sau cu alte aspecte (3%) (ex. interese, diferențe culturale, teama de război). În valori statistice nesemnificative, anume, 2% și 1% dintre respondenți, corelează migranții cu riscul creării unor probleme în comunitate sau cu indiferența (vezi Grafic 17). **Cel puțin la nivelul grupului de specialiști participanți la studiul nostru, percepția asupra migranților este mai degrabă**

una pozitivă, incluzând în această categorie compasiunea, diversitatea culturală ori solidaritatea.

Grafic 17. Aspecte pe care autoritățile/ONG-urile le asociază cu migranții din România

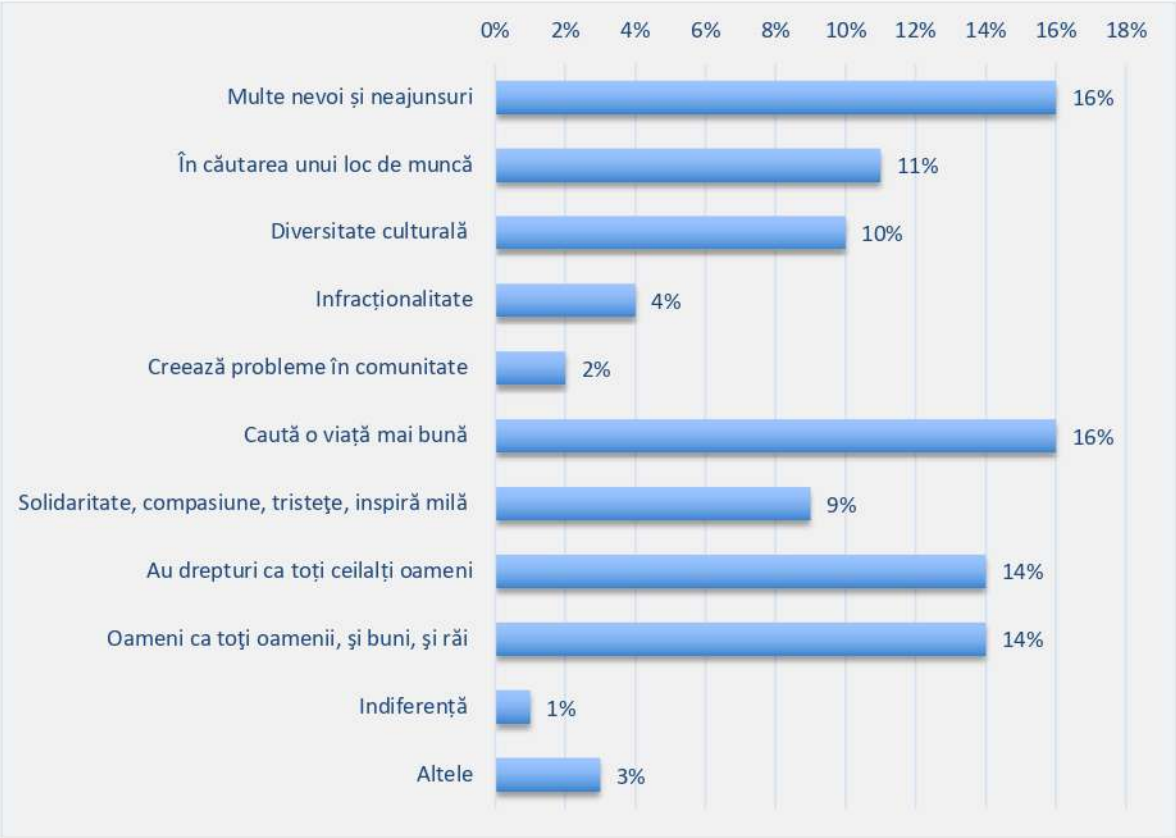

Potrivit rezultatelor anchetei sociologice, **cele mai mari dificultăți întâmpinate de migranți în prezent în accesarea serviciilor sunt legate de comunicare în contextul necunoașterii unei limbi de circulație internațională (35%).** Sunt mai puțini reprezentanți ai autorităților/ONG-urilor potrivit cărora problema constă în lipsa actelor de identitate sau permiselor de ședere (16%). Din lotul studiat, 10% sunt de părere că migranții au greutăți din cauza faptului că nu cunosc sau nu înțeleg utilitatea serviciilor oferite, 7% pun dificultatea pe seama diferențelor culturale care nu încurajează în a cere ajutor specializat, ci mai degrabă rezolvarea problemelor în comunitate, iar 6% fac trimitere la lipsa de încredere în autorități/ONG-uri. În 4% din cazuri sunt specificate alte variante (ex. nu au avut cazuri, nu cunosc astfel de dificultăți); 12% dintre respondenți au ales să nu răspundă (vezi Grafic 18).

Grafic 18. Dificultăți întâmpinate de migranți în accesarea serviciilor autorităților/ONG-urilor

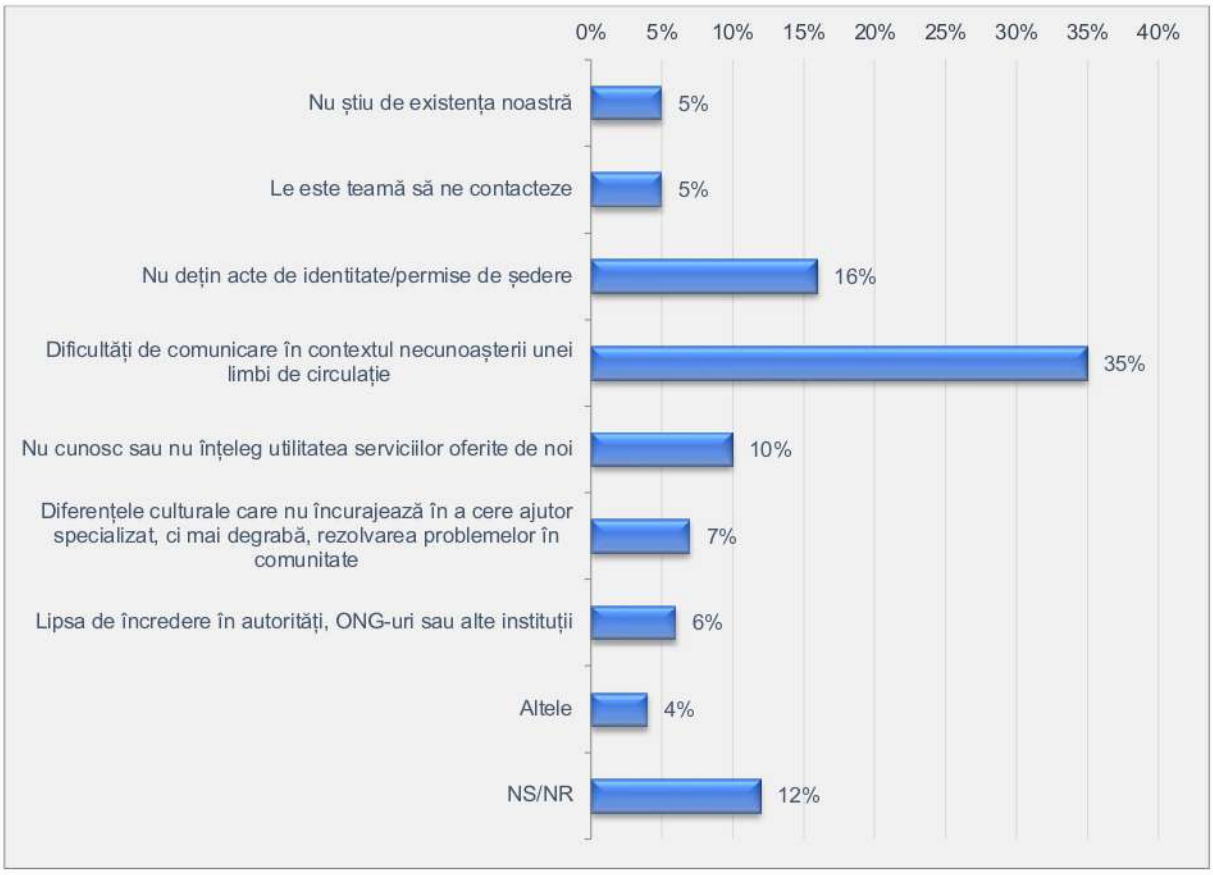

Dificultățile de limbă ar trebui analizate în contextul procesului de integrare al migranților în societatea românească. Necunoașterea limbii române, indicată de reprezentanții autorităților/ONG-urilor ca fiind cea mai frecventă problemă, poate acționa ca un real obstacol în calea integrării lor. După cum precizează Voicu și colab. (2018), astfel de greutăți sunt mai ușor de depășit în cazul celor cu studii superioare și cunoscători ai limbii engleze; în sens opus, migranții fără studii superioare se confruntă cu o dublă provocare, deoarece nici cunoștințele lor de limbă engleză nu sunt suficiente.

Referitor la colaborarea autorităților/ONG-urilor prezente la studiu cu alte instituții sau organizații în vederea sprijinirii sau integrării migranților, 16% dintre respondenți declară că lucrează în parteneriat cu Inspectoratul General pentru Imigrări, 13% cu Poliția Română și 12% cu ONG-uri. Colaborează de asemenea cu DGASPC-uri (11%) ori cu UNHCR România (9%). În măsuri mai puțin semnificative statistic, participanții au optat pentru primărie/consiliul local/consiliul județean, cât și pentru unități medicale (8%), poliția de frontieră (7%) și AJOFM (6%). Din întreg grupul, 2% au specificat alte instituții (ex. Centrul Municipiului București de Coordonare și Conducere a Intervenției, Inspectoratul pentru Situații de Urgență), iar 1% nu au răspuns la această întrebare (vezi Grafic 19).

Grafic 19. Instituții și organizații care sprijină migranții din România

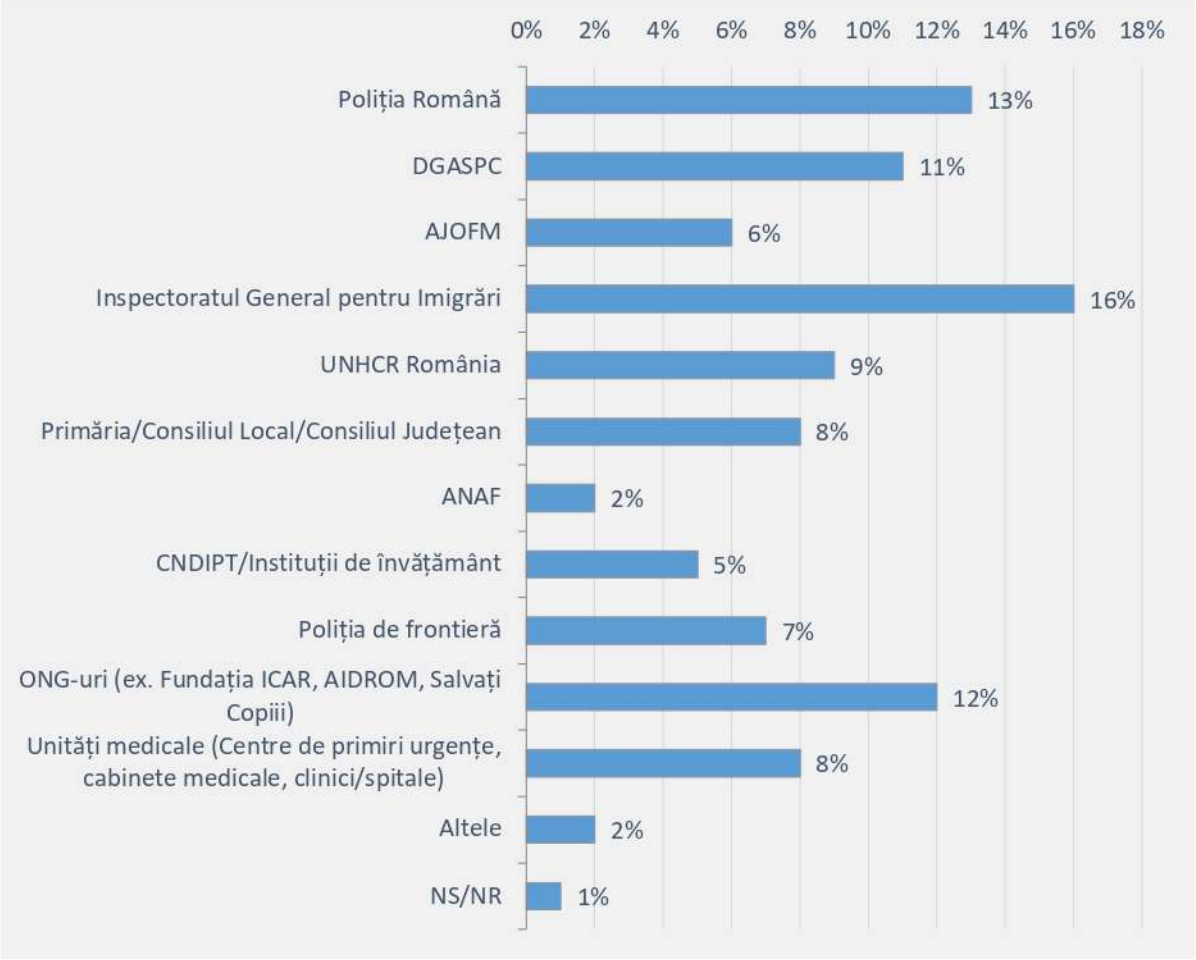

În cadrul cercetării calitative realizate cu participanți din rândul mediatorilor interculturali se remarcă faptul că, referitor la suportul acordat migranților, cea mai frecvent menționată instituție este Inspectoratul General pentru Imigrări, însă, în egală măsură, se acordă un rol important organizațiilor nonguvernamentale cu atribuții în domeniu:

> *„E adevărat că Inspectoratul General pentru Imigrări îi ajută pentru cursuri de limba română și altele, dar cred că migranții au mai mare încredere în organizațiile neguvernamentale deoarece acestea sunt văzute mai mult de partea migranților, îi ajută cu consiliere psihologică, socială etc. (*M.P., mediator intercultural).

> *„În general, organizațiile neguvernamentale îi ajută foarte mult pe migranți, îi ajută pentru a se integra în România, îi ajută cu problemele medicale etc. Instituțiile îi ajută ceva mai puțin, dar, de exemplu, biroul de integrare din cadrul Inspectoratului General pentru Imigrări îi ajută cu locuri de muncă, cursuri de limba română, cu cazare, cu bani”* (L.S., mediator intercultural).

4.5. Violența de gen în rândul migranților din România. Forme de manifestare și frecvență

- **Ce înțeleg migranții prin violența de gen?**

La întrebarea care vizează părerea respondenților despre semnificațiile violenței de gen au fost înregistrate, în cea mai mare parte, asocieri ale faptului în sine cu manifestarea de violență și agresiune fizică, verbală, psihologică și sexuală (ex. bătăi, lovituri, injurii, amenințări, manipulare, abuzuri sexuale, viol).

Cu toate că există în lot migranți care consideră că violența de gen este comisă atât asupra femeii, cât și asupra bărbatului, conform datelor colectate, în cea mai mare parte, se constată că femeia și copiii se află în poziția de victime, iar bărbatul este perceput ca agresor, acesta fiind, deseori, partenerul victimei sau membru al familiei (tată, frate).

Unele studii atrag atenția asupra faptului că prevalența violenței în rândul femeilor migrante este încă una dintre cele mai brutale manifestări ale inegalităților dintre sexe. Ne referim aici la violența structurală, ca formă de violență care este parte din structura societății și care creează și menține inegalități în interiorul și între grupurile sociale, inclusiv pe baza genului, sexualității, etniei, religiei, abilităților, poziției socioeconomice și statutului de imigrare (Montesanti și Thurston, 2015). În multe societăți, este susținută de instituții (inclusiv guvern și organisme guvernamentale) prin cutume, practici și norme juridice și se manifestă atât prin accesul la condiții materiale, cât și la putere (Jarallah și Baxter, 2019; Menéndez-Menéndez, 2014). De asemenea, violența structurală apare în contextele în care instituțiile nu reușesc să răspundă nevoilor femeilor migrante, sub aspectul persistenței mentalităților discriminatorii sexiste, patriarhale și misogine care susțin subordonarea feminină (Ozcurumez și Hoxha, 2020).

După cum era de așteptat, în cadrul focus grupurilor, migranții au asociat violența de gen cu inegalitățile dintre femei și bărbați:

> *„Violența este o acțiune permisă împotriva femeilor. În țara noastră, astfel de evenimente se întâmplă peste tot. Eu pot să spun în numele femeilor iranience că noi suntem supuse violenței peste tot, eu am trecut în viața mea prin așa ceva”* (O.P., migrant).

> *„În societatea în care am trăit, bărbaților li se iartă astfel de comportamente, lor li se găsesc tot timpul scuze, femeilor nu”* (I.N., migrant).

„Violența este o comportare crudă și neacceptabilă din partea bărbaților față de femei. Toate femeile din Afganistan sunt lipsite de drepturile normale pe care le poate avea o persoană” (S.L., migrant).

O parte din participanții la ancheta sociologică au exprimat păreri conform cărora violența de gen se manifestă asupra femeii prin sechestrare, persecuție, tortură, chiar și sclavie. Privarea de libertate, îngrădirea drepturilor și libertăților victimei sunt alte aspecte care au o frecvență mare în răspunsurile migranților, făcându-se apel la faptul că, în contextul violenței de gen, există o diferențiere între partea masculină și cea feminină privind egalitatea de șanse - femeile nu au posibilitatea de a se dezvolta din punct de vedere profesional întrucât accesul la educație sau locuri de muncă este redus sau chiar interzis - stări de fapt care creează dependența economică a acesteia față de partenerul de viață.

În cadrul discuțiilor de la focus grupuri, respondenții migranți au oferit răspunsuri aflate în concordanță cu datele obținute în cercetarea cantitativă:

„Violența este nerespectarea drepturilor normale ale femeilor, femeilor li se iau drepturile. În Afganistan asta se întâmplă foarte des, o femeie nu are dreptul să aibă o poziție măcar apropiată de un bărbat - nici în viața familială, nici în viața din societate” (I.M., migrant).

Din întreg grupul migranților incluși în ancheta sociologică, **o pondere covârșitoare au afirmat că au fost victimele violenței de gen (77%).** Numai 21% au declarat opusul, iar 2% dintre aceștia nu au dorit să răspundă (vezi Grafic 20).

Grafic 20. Situația violenței de gen în rândul migranților

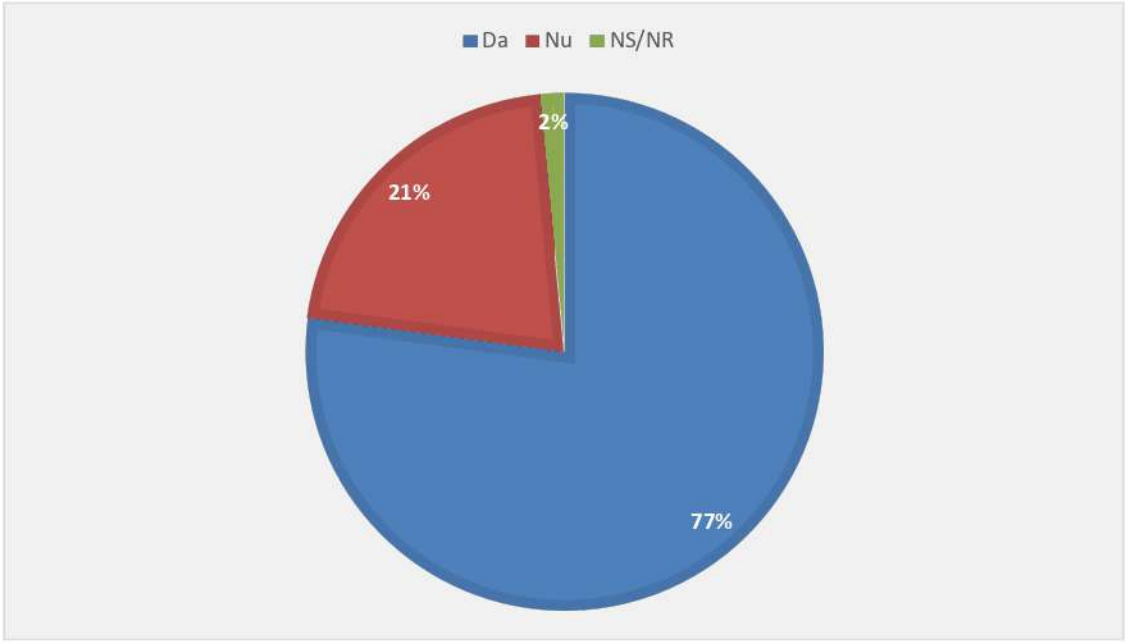

Cele mai des întâlnite forme de violență la care au fost supuși **vreodată** respondenții sunt: 5% **violență verbală**, cu frecvență zilnică și 4% cu frecvență săptămânală, 4% **violență fizică**, cu frecvență săptămânală, 4% **violență psihologică/emoțională** atât cu frecvența zilnică, cât și cu frecvență săptămânală, 6% **violență sexuală**, cu frecvența de o dată pe an sau mai rar. Restul formelor de violență cu interval de timp prestabilit în instrumentul de cercetare au înregistrat ponderi aflate între 1 și 3%. Este foarte interesant faptul că în cazul **violenței sociale** (1%) pentru toate perioadele prevăzute de noi, au menționat forme de abuz precum **negarea accesului la viața politică sau justiție (cel mai frecvent); negarea accesului la diverse servicii medicale, educaționale, sociale; izolarea de familie și de prieteni; monitorizarea activităților; negarea accesului la exercitarea drepturilor.** De remarcat este și că în privința **violenței economice,** pentru intervalele de timp zilnic (2%), săptămânal (2%), lunar (1%), o dată la câteva luni (1%), au indicat forme de abuz cum ar fi **scăderea autonomiei victimei asupra resurselor financiare, neremunerarea muncii, reducerea accesului la mijloace de transport/telefon**. De asemenea, sunt de observat trimiterile la **violența sexuală**, acestea fiind regăsite la intervalele de timp săptămânal (1%), lunar (1%) și o dată la câteva luni (2%), anume **act sexual/contact fizic de natură sexuală nedorit, exploatare sexuală - mariaj forțat, prostituție, pornografie.** La **violența verbală** se constată mențiuni la intervalele de timp zilnic (5%) și săptămânal (4%); printre acestea, cu cea mai mare rată, sunt **strigăte, urlete, ton ridicat sau amenințător.** În cazul **violenței psihologice,** apar trimiteri la toate intervalele de timp, în procente cuprinse între 1 și 4%, cu o frecvență ridicată fiind invocate forme de abuz precum **insulte, jigniri, amenințări, intimidare, șantaj emoțional.** Mențiunile în cazul **violenței fizice** se regăsesc la toate intervalele de timp, în valori cuprinse între 1 și 4%, iar printre cele mai frecvente se **numără lovirile, îmbrâncirile, provocarea unor răni fizice, imobilizarea; folosirea armelor albe sau de foc; sclavie; înlăturarea unor organe** (aici referindu-se la mutilarea genitală, în principal). O pondere considerabilă, de 13%, au ales alte forme de violență, dar nu au specificat nici una (vezi Tabel 9). În interpretarea acestor date, este important de reținut că violența structurală, simbolică și interpersonală sunt legate dinamic prin procese sociale, politice și economice care modelează violența manifestată atât în spațiile private, cât și în cele publice; și violența care poate fi comisă de diferiți indivizi, grupuri și instituții (Krause, 2017). Pentru femei, sau pentru orice grup marginalizat, violența structurală și simbolică pot crea condiții (factori de risc) în care violența interpersonală este activată sau în care victimele nu pot accesa serviciile de prevenire și sprijin de care au nevoie (Montesanti, 2015; Montesanti și Thurston, 2015). De asemenea, se poate discuta mai în detaliu despre violența simbolică, pentru a descrie violența non-fizică care se manifestă prin diferențe de putere între grupurile sociale. Utilizăm conceptul de violență simbolică pentru a descrie ideologii, cuvinte, comportamente și gesturi non-verbale care produc, reproduc și legitimează relațiile de putere în viața și practicile de zi cu zi (Montesanti și Thurston, 2015; Thapar-Bjorkert și colab., 2016). Violența simbolică susține atât viziunile dominației bărbaților ca parte a „ordinii naturale” cât și condițiile care permit

prejudecățile și discriminarea ori alte forme mai vizibile de agresivitate. Mai mult, victimele pot interioriza aceste relații de putere și ierarhii, acceptând dominația lor ca fiind legitimă, și totodată, dând caracter de normalitate violențelor la care sunt supuse (Thapar-Bjorkert și colab., 2016).

Tabel 9. Forme de violență și frecvența acestora în rândul migranților – în general

	Zilnic	Săptămânal	Lunar	O dată la câteva luni	O dată pe an sau mai rar	Niciodată	NS/ NR
Fizică (loviri; îmbrânciri; imobilizări; provocarea unor răni fizice; folosirea armelor albe sau de foc, trafic de persoane pentru muncă; înlăturarea unor organe; sclavie).	2%	4%	2%	2%	2%	1%	1%
Psihologică/emoțională (insulte; jigniri; amenințări; discreditare; șantaj emoțional; intimidare).	4%	4%	1%	2%	2%	1%	1%
Verbală (strigăte; urlete; ton ridicat; amenințător).	5%	4%	1%	2%	1%	1%	1%
Sexuală (exploatarea sexuală - mariaj forțat, prostituție; pornografie; act sexual/contact fizic de natură sexuală nedorit; hărțuire sexuală; sclavie sexuală; vătămarea fizică a victimei/organelor genitale în timpul actului sexual; obligarea victimei să întrețină actul sexual fără protecție împotriva sarcinii/bolilor cu transmitere sexuală; folosirea unor obiecte nedorite de victimă).	1%	1%	1%	2%	6%	3%	4%

	Zilnic	Săptămânal	Lunar	O dată la câteva luni	O dată pe an sau mai rar	Niciodată	NS/ NR
Economică (scăderea autonomiei victimei asupra resurselor financiare; refuzarea dreptului la proprietate; reducerea accesului la obiecte personale, hrană, mijloace de transport, telefon, alte surse de protecție și îngrijire; neremunerarea muncii).	2%	2%	1%	1%	2%	2%	6%
Socială (negarea accesului la exercitarea drepturilor umane; negarea accesului la diverse servicii medicale, educaționale, sociale; negarea accesului la viața politică sau la justiție; controlul victimei; izolarea de familie și de prieteni; monitorizarea activităților).	1%	1%	1%	1%	1%	1%	2%
Alte forme de violență	1%	0	1%	0	0	1%	13%

Discutând despre starea de victimizare din prezent, situația se schimbă considerabil, dar nu imprevizibil. Mai exact, 70% dintre respondenți au specificat că actualmente nu sunt victime ale violenței de gen. Puțin peste un sfert (27%) sunt de părere că se confruntă cu aceasta în prezent, iar 3% dintre migranți au ales să nu răspundă (vezi Grafic 21). Având în vedere astfel de declarații, se impune o analiză mai profundă a diferitelor motive pe care migranții este posibil să le fi avut pentru răspunsurile oferite. Pe de o parte, se poate ca, părăsind țara de origine, aceștia într-adevăr să nu mai fie victime ale violenței, prin distanțarea fizică de abuzator (pornind de la premisa că nu îi este alături și în prezent). Pe de altă parte, este posibil ca victimele să nu dorească să facă situația lor reală cunoscută, din motive religioase, de teamă față de abuzator, de teama de a nu le fi afectată șederea sau obținerea documentelor necesare traiului în România. Atitudinea lor se poate explica prin faptul că mișcarea către o egalitate reală este parțială și contradictorie, îndeosebi în situațiile în care migranții constituie o populație vulnerabilă. Astfel,

violența poate fi atât foarte frecventă, cât și subraportată (Colorado -Yohar și colab., 2012). Atunci când violența de gen este asociată cu femeile ca victime este esențial să se ia în considerare contextul post-migrație ca un factor de risc. Pentru aceste femei, viața în țara gazdă este adesea caracterizată de dificultăți privind servicii de bază (din cauza barierelor lingvistice și socio-culturale, dar nu numai), precum și de statutul lor juridic adesea neclar și a percepției membrilor comunității gazdă ca o amenințare (Nudelman și colab., 2017; Fernbrant și colab., 2014). Astfel de scenarii nu sunt deloc surprinzătoare deoarece **inegalitatea structurală și discriminarea se intersectează cu inegalitatea de gen pentru a exacerba violența împotriva femeilor migrante; statutul de migrant accentuează riscurile femeilor la diferite forme de violență în țările de origine, tranzit, destinație și retur.**

Grafic 21. Starea actuală a violenței de gen în rândul migranților

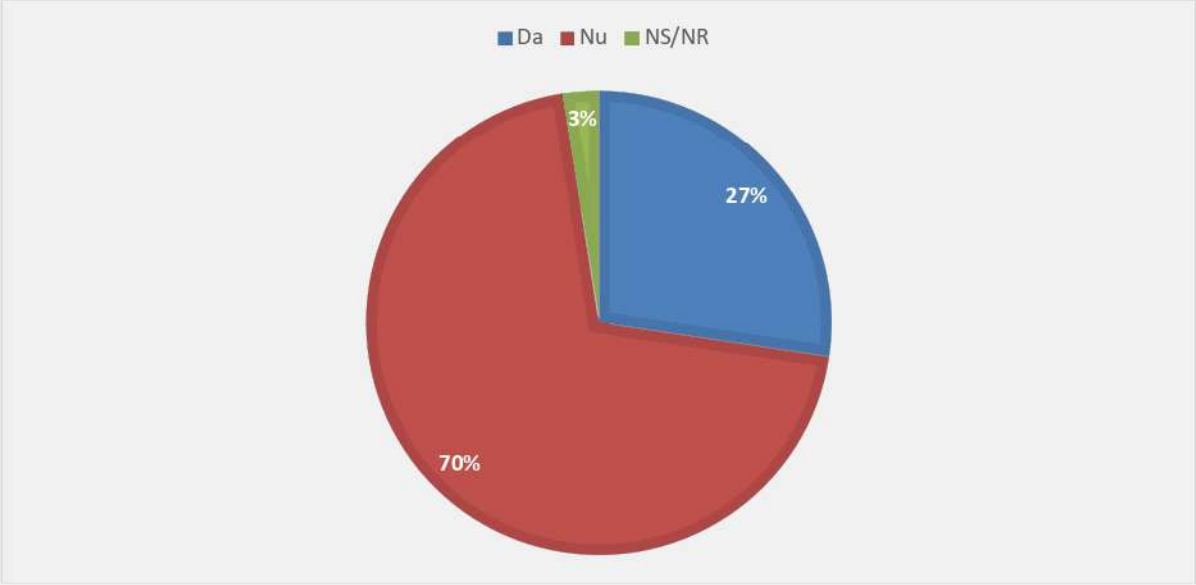

În cazul persoanelor care **au afirmat că sunt în prezent victime ale violenței de gen**, la descrierea tipului de violență la care sunt supuse și frecvența acesteia, au fost înregistrate cele mai mari ponderi după cum urmează: 3% **violența fizică**, procentaj regăsit la frecvența săptămânală, lunară și o dată la câteva luni, 3% **violența psihologică/emoțională**, la frecvența săptămânală și la cea de o dată la câteva luni, 3% **violența verbală**, procent regăsit la frecvența zilnică și o dată la câteva luni, 3% **violența economică**, cu frecvență lunară. În ceea ce privește **violența sexuală**, trebuie precizat faptul că 5% dintre respondenți au declarat că nu se confruntă cu aceasta. **Violența socială** înregistrează valori statistice de 2% la toate categoriile de timp. La formele de violență fizică, psihologică/emoțională, verbală și sexuală, respondenții au ales în măsuri egale de 3% să nu răspundă, pe când la formele de violență economică și socială, 2% s-au abținut. Un procent notabil de 12% dintre respondenți au ales să nu exemplifice o altă formă de violență

la care sunt supuși, cu toate că au selectat această variantă de răspuns. De subliniat este faptul că la **violență fizică** din prezent, în cazul intervalului de timp săptămânal (4%), lunar (2%) și o dată la câteva luni (2%), **mențiunile înregistrate sunt în mare măsură regăsite și la violența fizică din trecut, anume loviri, îmbrânciri, provocarea unor răni fizice, imobilizarea, folosirea armelor albe sau de foc.** Referitor la **violența psihologică**, pentru intervalul de timp săptămânal (3%), lunar (2%) și o dată la câteva luni (3%), sunt indicate forme de abuz precum **insulte, jigniri, amenințări, șantaj emoțional, intimidare, ignorare.** În cazul **violenței verbale,** trimiterile se regăsesc la intervalele de timp zilnic (3%), săptămânal (3%) și o dată la câteva luni (3%), iar printre acestea, cele mai frecvente forme de abuz sunt **ton ridicat, strigăte, urlete, amenințări.** Cât privește **violența economică,** mențiunile sunt înregistrate doar la frecvența de o dată la câteva luni (2%), iar aceasta constă în **scăderea autonomiei victimei asupra resurselor financiare.** La **violența socială (2%)** se observă că trimiterile sunt la intervalele de timp lunar (**monitorizarea activităților**) și o dată la câteva luni (**negarea accesului la exercitarea drepturilor umane - cel mai frecvent**) (vezi Tabel 10).

Tabel 10. Forme de violență și frecvența acestora în rândul migranților – în prezent

	Zilnic	Săptămânal	Lunar	O dată la câteva luni	O dată pe an sau mai rar	Niciodată	NS/ NR
Fizică (loviri; îmbrânciri; imobilizări; provocarea unor răni fizice; folosirea armelor albe sau de foc, trafic de persoane pentru muncă; înlăturarea unor organe; sclavie).	1%	3%	3%	3%	1%	2%	3%
Psihologică/emoțională (insulte; jigniri; amenințări; discreditare; șantaj emoțional; intimidare).	1%	3%	2%	3%	1%	1%	3%
Verbală (strigăte; urlete; ton ridicat; amenințător).	3%	2%	2%	3%	1%	1%	3%

	Zilnic	Săptămânal	Lunar	O dată la câteva luni	O dată pe an sau mai rar	Niciodată	NS/ NR
Sexuală (exploatarea sexuală - mariaj forțat, prostituție; pornografie; act sexual/contact fizic de natură sexuală nedorit; hărțuire sexuală; sclavie sexuală; vătămarea fizică a victimei/organelor genitale în timpul actului sexual; obligarea victimei să întrețină actul sexual fără protecție împotriva sarcinii/bolilor cu transmitere sexuală; folosirea unor obiecte nedorite de victimă).	1%	1%	1%	1%	1%	5%	3%
Economică (scăderea autonomiei victimei asupra resurselor financiare; refuzarea dreptului la proprietate; reducerea accesului la obiecte personale, hrană, mijloace de transport, telefon, alte surse de protecție și îngrijire; neremunerarea muncii).	2%	1%	3%	2%	2%	2%	2%
Socială (negarea accesului la exercitarea drepturilor umane; negarea accesului la diverse servicii medicale, educaționale, sociale; negarea accesului la viața politică sau la justiție; controlul victimei; izolarea de familie și de prieteni; monitorizarea activităților).	2%	1%	2%	2%	2%	2%	2%
Alte forme de violență	1%	0	0	1%	0	1%	12%

4.6. Relația dintre victimă și agresor. Cauze ale violenței de gen

Cei mai mulți dintre migranții care au fost victime ale violenței, s-au confruntat cu această problemă la nivelul familiei. Astfel, se constată că 16% dintre respondenți au fost agresați de membri apropiați ai familiei de origine (mamă, tată și frați/surori) și în aceeași pondere (16%), de alți membri ai familiei (bunici, unchi, verișori). Este destul de semnificativ din punct de vedere statistic numărul celor care au fost victime ale unor persoane din afara familiei: autorități juridice (11%), respectiv vecini sau alți membri cunoscuți ai comunității (9%). În egală măsură, unii dintre migranți (7%) au fost agresați de: membri ai familiei partenerului/ei, reprezentanți ai instituțiilor statului, respectiv soț/ie/partener/ă de cuplu. Un procent de 4% a fost înregistrat pentru următoarele categorii: autorități ale cultelor religioase, colegi de școală/serviciu, persoane necunoscute anterior, alte persoane (ex. armata rusă, talibani, angajator). Au fost victime ale violenței propriilor copii 1% dintre respondenți și consideră că nu este cazul/nu s-au aflat în această situație 7% din total (vezi Tabel 11). **Trebuie semnalat faptul că, deși mai mulți migranți declară că au fost agresați de membri ai familiei, sunt foarte puțini cei care asociază astfel de experiențe cu violența comisă de partenerul sau partenera de cuplu.**

Tabel 11. Relația victimei cu agresorul - violența din trecut

Tipul relației	Procentaj
Alți membri ai familiei de origine (bunici, verișori, unchi)	16%
Autorități juridice (polițiști, procurori, jandarmi)	11%
Vecini sau alți membri cunoscuți ai comunității	9%
Mama/tatăl	8%
Frați/surori	8%
Soț/ie; partener/ă de cuplu	7%
Membri ai familiei partenerului/ei (părinți, frați)	7%
Reprezentanți ai instituțiilor statului	7%
Autorități ale cultelor religioase (preoți, călugări)	4%
Colegi de școală/serviciu	4%
Persoane necunoscute anterior	4%
Proprii copii	1%
Alte persoane	4%
NS/NR	3%
Nu este cazul	7%

Întrebați fiind despre **starea violenței în prezent**, foarte mulți (59%) au specificat că nu este cazul să discute despre subiect în sensul că nu se confruntă cu o astfel de situație. Acest lucru nu este deloc surprinzător, dat fiind faptul că 70% din participanți au declarat că actualmente nu sunt victime ale violenței de gen. Nu au dorit să răspundă la întrebarea adresată 12% dintre migranți. În ponderi relativ scăzute regăsim printre agresori: soț/ie/partener/ă de cuplu (6%), categoria frați/surori (5%), colegi de școală/serviciu (4%), vecini sau alți membri cunoscuți ai comunității (3%).

Un procent de 2% a optat, în mod egal, pentru următoarele: mama/tatăl, membri ai familiei partenerului/ei, autorități ale cultelor religioase, autorități juridice. Foarte puțini (1%) au precizat alte persoane (ex. armata rusă) (vezi Tabel 12).

Tabel 12. Relația victimei cu agresorul - violența din prezent

Tipul relației	Procentaj
Soț/ie; partener/ă de cuplu	6%
Reprezentanți ai instituțiilor statului	5%
Colegi de școală/serviciu	4%
Vecini sau alți membri cunoscuți ai comunității	3%
Alți membri ai familiei de origine (bunici, verișori, unchi)	2%
Membri ai familiei partenerului/ei (părinți, frați)	2%
Autorități ale cultelor religioase (preoți, călugări)	2%
Autorități juridice (polițiști, procurori, jandarmi)	2%
Mama/tatăl	1%
Frați/surori	1%
Alte persoane	1%
NS/NR	12%
Nu este cazul	59%

Despre posibile acte de violență împotriva migranților s-a discutat și cu reprezentanții autorităților/ONG-urilor prezente la studiu. Potrivit rezultatelor, cel mai frecvent întâlnite sunt agresiunile comise de alți membri ai comunităților de migranți, verbale (7%) ori fizice și psihologice (5%). Restul formelor de violență la care sunt supuși migranții au valori statistice cuprinse între 1 si 3%. Se consideră a nu exista agresiunea fizică, sexuală și alte forme comise de către reprezentanți ai autorităților/ONG-urilor, dar nici agresiune sexuală săvârșită de către alți membri ai comunității majoritare. De remarcat este faptul că 21% dintre respondenți au ales să nu răspundă la această întrebare, iar 2% au făcut trimitere la alte forme de violență (ex. spirituală, exercitată de alți membri ai comunității de migranți) (vezi Tabel 13).

Tabel 13. Perspectiva autorităților/ONG-urilor cu privire la manifestarea violenței de gen în rândul migranților

	De către alți membri ai comunității de migranți	De către reprezentanți ai autorităților/organizațiilor	De către alți membri ai comunității majoritare
Fizic	5%	0	1%
Verbal	7%	1%	2%
Psihologic	5%	1%	1%
Sexual	2%	0	0
Economic	2%	1%	1%
Social	3%	1%	2%
Alte forme de violență	1%	0	1%
NS/NR	21%	21%	21%

Așa cum era de așteptat, migranții asociază violența la care au fost supuși în trecut, în cel mai mare procent (23%) cu dispute pe probleme familiale. Totodată, evidențiază credințe și practici culturale care încurajează violența de gen (18%), consum de alcool/droguri din partea agresorului (16%) ori război și conflicte armate (15%). În valori mai scăzute se regăsesc conflicte pe probleme de serviciu (9%), conflicte personale cu partenerul/partenera (8%) sau abuzul de alcool/droguri din partea propriei persoane (1%). Din întreg lotul, 4% este procentul atât al celor care au ales să nu răspundă, cât și al celor care au declarat că nu este cazul, în sensul că nu au fost victime; 2% au optat pentru alte situații (ex. conflicte referitoare la apartenența sexuală, îngrădirea unor drepturi de către Guvernul ucrainean) (vezi Tabel 14).

Tabel 14. Opinia migranților privind cauzele și contextele violenței din trecut

Cauzele și contextele violenței	Procentaj
Dispute pe probleme de familie (economice, de educație, de sănătate, altele)	23%
Credințe și practici culturale care încurajează violența de gen	18%
Abuz de alcool/droguri din partea agresorului	16%
Război și conflicte armate (exercitarea puterii politice, control asupra comunităților, discriminare de gen, altele)	15%
Conflicte pe probleme de serviciu (diferențe de opinie, statut superior, altele)	9%
Conflicte personale cu partenerul/a (gelozie, practici sexuale, altele)	8%
Abuz de alcool/droguri din partea mea	1%
Alte situații	2%
NS/NR	4%
Nu e cazul	4%

Discutând despre contextele pe care respondenții migranți le asociază cu violența la care sunt supuși în prezent, 58% consideră că nu este cazul să răspundă la întrebare. În înțelesul dat acestei întrebări, **concluzionăm că peste jumătate dintre participanții la studiu susțin practic că nu sunt victime ale violenței de gen** (la întrebarea anterioară, au spus că nu sunt victime 70% - vezi Tabel 12). Dat fiind faptul că majoritatea migranților din loturile de cercetare sunt femei, pot avea un sens aceste răspunsuri. Mai exact, în statele de tranzit sau de destinație, femeile migrante, în special cele fără documente (acte), adesea nu au acces la locuri de muncă decentă și protecție socială. Într-un astfel de context, este mai puțin probabil ca femeile să raporteze cazuri de violență de gen, de teama de a-și pierde locul de muncă, partenerul sau statutul de rezident. Femeile migrante care depind de acest statut sunt expuse unui risc mai ridicat de violență la nivelul cuplului și a familiei extinse (Tan și colab., 2022; Robillard și colab., 2018). După cum punctează reprezentanții autorităților/ONG-urilor participanți la studiu, normele sociale și cele juridice au un rol foarte important, atât în manifestarea violenței de gen, cât și în

lipsa de reacție a victimelor femei. De asemenea, în totalul respondenților, o pondere destul de mare o reprezintă migranții care au ales să nu răspundă la această întrebare (14%). Mai puțini sunt cei care asociază cauzele și contextele conflictelor cu partenerul/partenera (7%), disputele pe probleme familiale (6%), război și agresiuni armate (5%), respectiv consum de alcool/droguri din partea agresorului (4%). În egală măsură (1%), respondenții identifică principale cauze ale violenței de gen: abuzul de alcool/droguri din partea propriei persoane, credințe și practici culturale care încurajează violența de gen, dar și alte situații (ex. război în Ucraina) (vezi Tabel 15).

Tabel 15. Opinia migranților privind cauzele și contextele violenței din prezent

Cauzele și contextele violenței	Procentaj
Conflicte personale cu partenerul/a (gelozie, practici sexuale, altele)	7%
Dispute pe probleme de familie (economice, de educație, de sănătate, altele)	6%
Război și conflicte armate (exercitarea puterii politice, control asupra comunităților, discriminare de gen, altele)	5%
Abuz de alcool/droguri din partea agresorului	4%
Conflicte pe probleme de serviciu (diferențe de opinie, statut superior, altele)	3%
Abuz de alcool/droguri din partea mea	1%
Credințe și practici culturale care încurajează violența de gen	1%
Alte situații	1%
NS/NR	14%
Nu este cazul	58%

În privința cauzelor care generează violența de gen în rândul comunităților de migranți, 18% din reprezentanții autorităților/ONG-urilor menționează credințele și practicile culturale care încurajează violența de gen. În frecvențe apropiate sunt indicate: conflicte personale cu partenerul/partenera (16%), război și conflicte armate (15%), dispute pe probleme de familie (14%). În ponderi mai scăzute au fost selectate următoarele opțiuni: consum de alcool/droguri din partea agresorilor (9%), conflicte legate de serviciu (4%), abuz de alcool (2%) sau alte variante (3%) (ex. practici culturale din anumite țări, legi tradiționale, lipsa de aplicare a legislației în domeniu). Au ales să nu răspundă la această întrebare 19% din total (vezi Grafic 22).

Grafic 22. Cauze ale violenței de gen la migranți - perspectiva autorităților/ONG-urilor

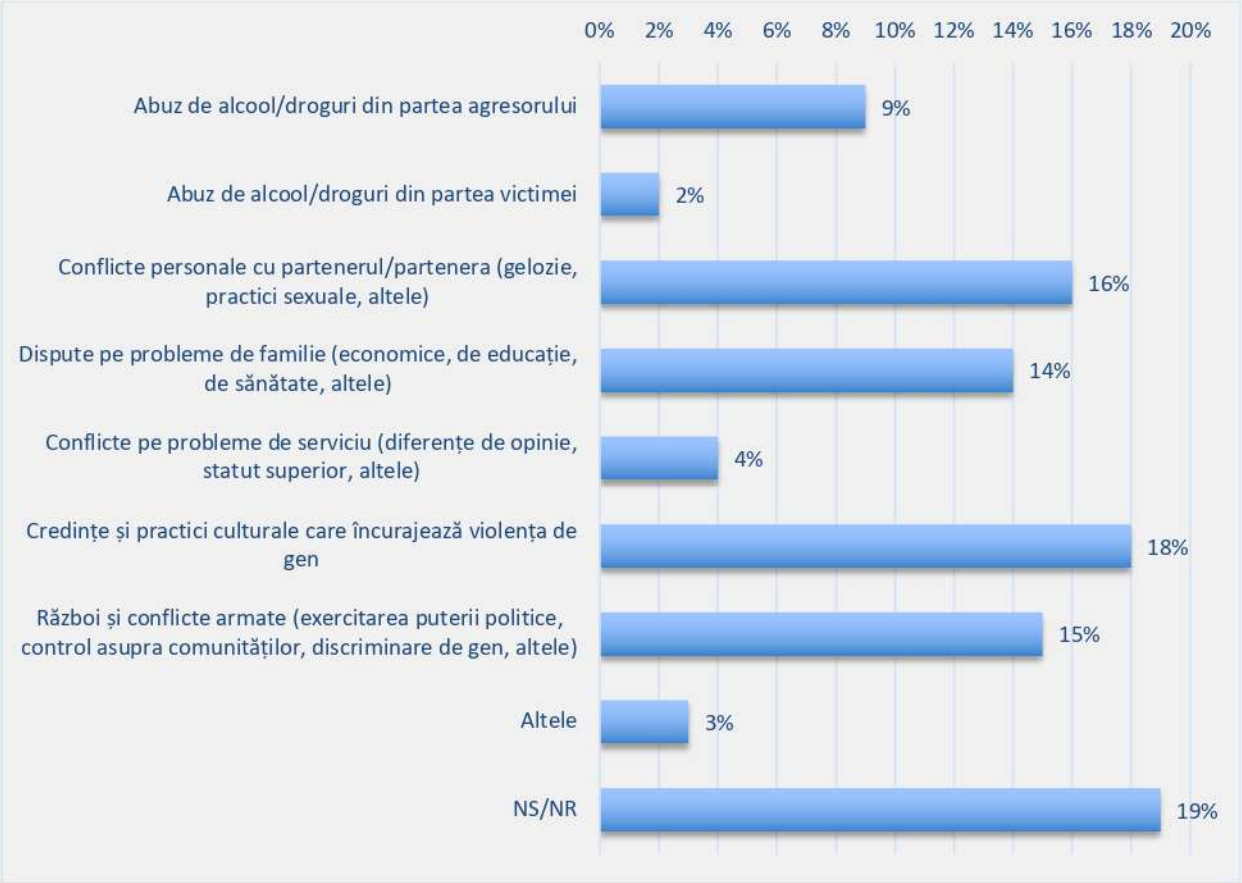

Aproape o pătrime (23%) dintre autoritățile/ONG-urile participante la studiu au ales să nu răspundă la întrebarea referitoare la cauzele violenței de gen asupra migranților, comisă de români. În afara acestora, mai mulți sunt de părere că o cauză este cea legată de prejudecățile față de alte etnii (18%), sau asocierea dintre migranți și infracționalitate (14%). În ponderi relativ apropiate, optează pentru greutăți în comunicare și lucrul cu migranți care nu cunosc limba română (12%), dificultăți de acceptare a altor practici culturale (11%), temeri că migranții consumă din resursele umane și financiare ale majorității (10%), cât și rețineri în acceptarea migranților în diferite grupuri (10%). Doar 2% au ales alte variante, precum (xenofobia, lipsa de reacție a autorităților și justiției, neraportarea situațiilor de violență) (vezi Grafic 23).

Grafic 23. Violența de gen comisă de români asupra migranților - perspectiva autorităților/ONG-urilor

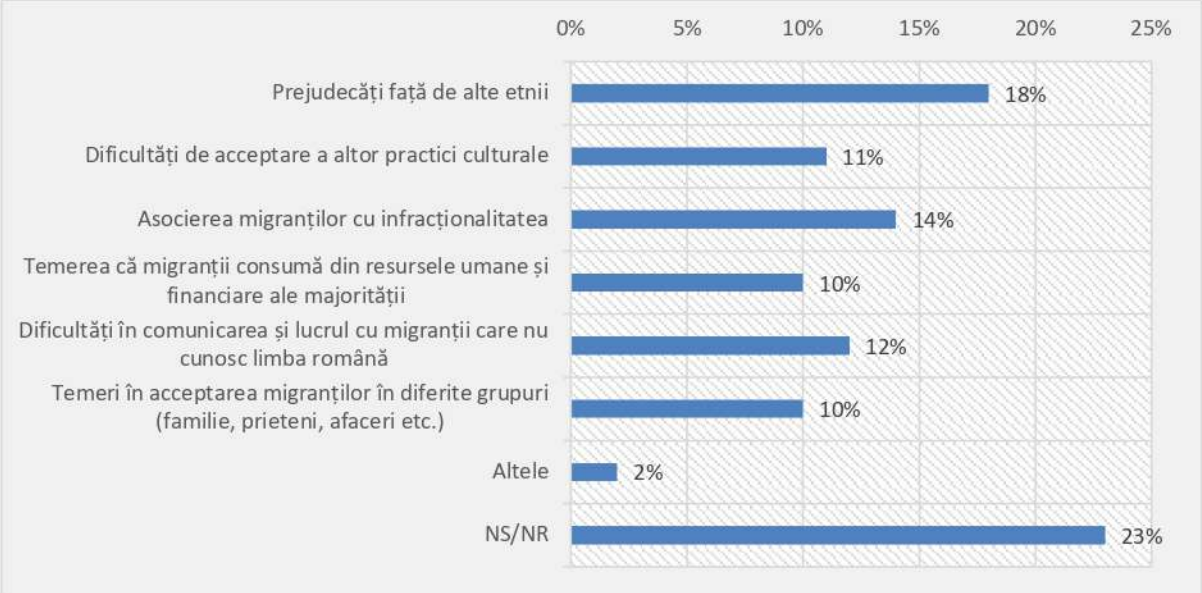

4.7 Percepții ale migranților asupra violenței de gen

La afirmația potrivit căreia *violența de gen este o problemă a victimelor și trebuie să o rezolve singure*, utilizând o scală de la 1 la 5, unde 1 semnifică acord total, iar 5 dezacord total, 38% dintre respondenți au optat pentru dezacord total; aceștia fiind urmați de cei care se află în dezacord cu afirmația (17%). Sunt de acord în totalitate cu afirmația 14%, iar poziție neutră au 12% dintre respondenți. Au ales poziția 2 (de acord) numai 8% și să nu răspundă, 11%. **Așadar, majoritatea migranților nu sunt de părere că violența de gen este numai problema victimelor** (vezi Grafic 24). Astfel de opinii nu sunt deloc neașteptate, dat fiind faptul că din rândul respondenților migranți, majoritatea sunt femei; așa cum majoritatea celor afectați de violența de gen sunt tot femei. Cu toate acestea, nu știm câte femei sunt încurajate să solicite ajutor, ci dimpotrivă, există cazuri în care sunt blamate sau marginalizate:

> *„În general, femeile nu sunt încurajate și nici nu reclamă astfel de probleme, deoarece vina se dă pe femeie în general. De altfel, în cazul în care se întâmplă astfel de lucruri, femeile sunt trimise să locuiască împreună cu tatăl/ familia sa, așa că preferă să rămână cu soțul, așa este controlată doar de o singură persoană. Acolo o femeie divorțează foarte greu, mai ales dacă are copii deoarece nu are resurse”* (F.H., migrant).

Grafic 24. Violența este problema victimelor și trebuie să o rezolve singure...

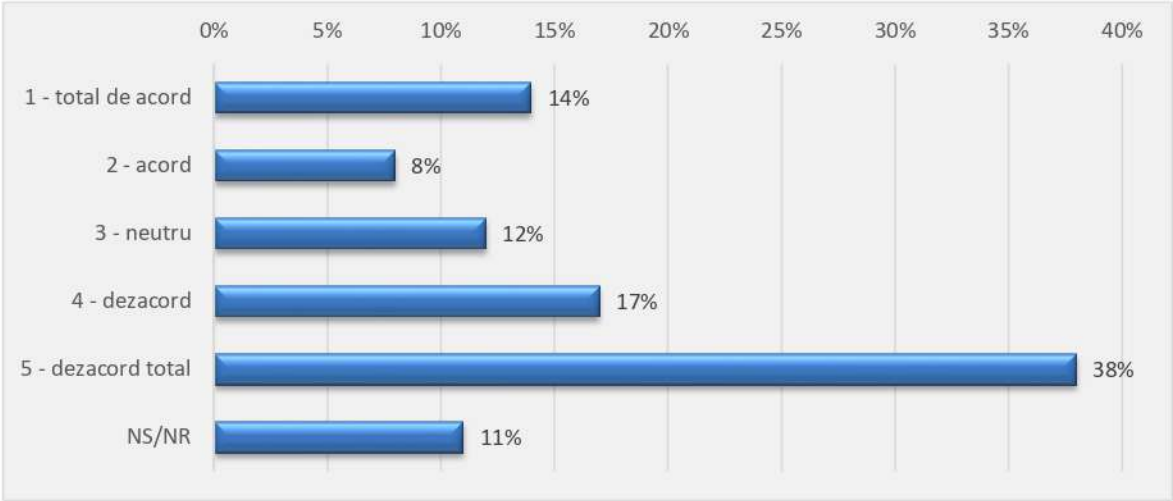

La enunțul ***violența fizică și sexuală sunt singurele forme de violență cu care se confruntă femeile*, puțin peste un sfert (27%) din respondenți se declară în dezacord total.** Procentajul scade în ordinea pozițiilor de pe scală, astfel: 21% au optat pentru 4 (dezacord), 17% au optat pentru 3 (neutru), iar 14%, pentru 1 (total de acord). Din totalul migranților, 10% au ales varianta 2 (de acord), iar 11% au preferat să nu răspundă (vezi Grafic 25). Conform acestor valori statistice, se poate spune că majoritatea migranților incluși în lotul anchetei sociologice sunt de părere că există nenumărate forme de violență. Însă, **dacă violențele fizice și sexuale grave sunt, în mod clar, percepute ca atingeri la integritatea persoanelor, celelalte forme de violență, sunt uneori mai greu de identificat, de dovedit și implicit, de sancționat.**

Grafic 25. Violența fizică și sexuală sunt singurele forme de violență cu care se confruntă femeile...

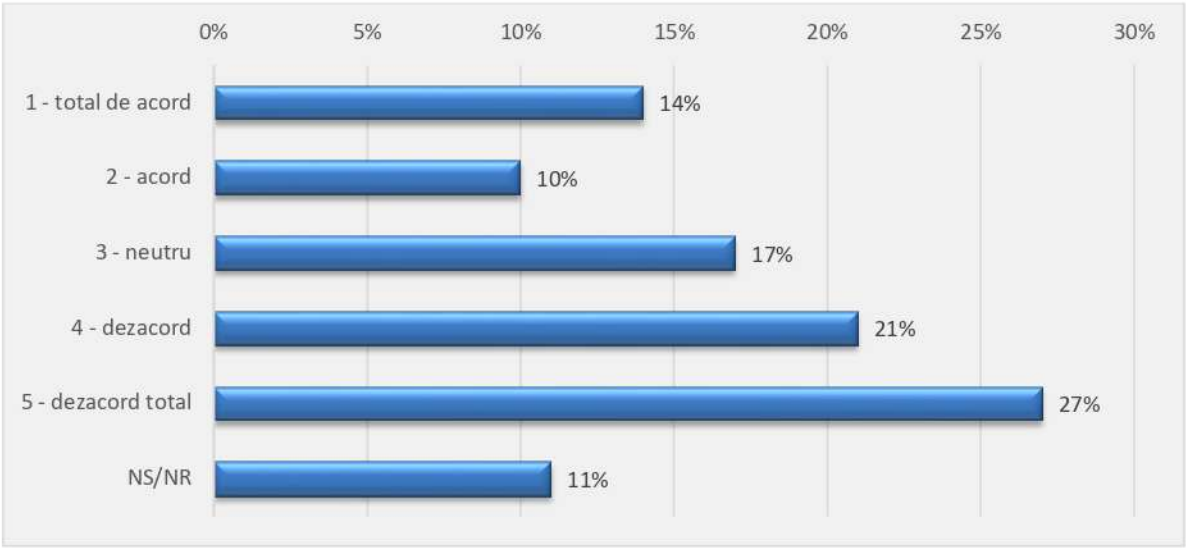

Întrebați fiind dacă ***într-un cuplu căsătorit oficial, femeia este obligată să întrețină relații sexuale cu soțul*, 24% sunt total de acord cu afirmația dată.** La polul opus sunt 18% (total în dezacord); în aceeași pondere de 18% respondenții au o poziție neutră față de afirmație. Un procent egal, de 16%, este observat atât pentru poziția 2 (de acord), cât și pentru persoanele care au ales să nu răspundă; 8% este procentul pentru poziția 4 (dezacord) (vezi Grafic 26). Este îngrijorător faptul că 40% din participanții la studiu din rândul migranților se aliniază acestei afirmații, cu atât mai mult cu cât majoritatea sunt persoane de sex feminin.

Grafic 26. Într-un cuplu căsătorit oficial, femeia este obligată să întrețină relații sexuale cu soțul...

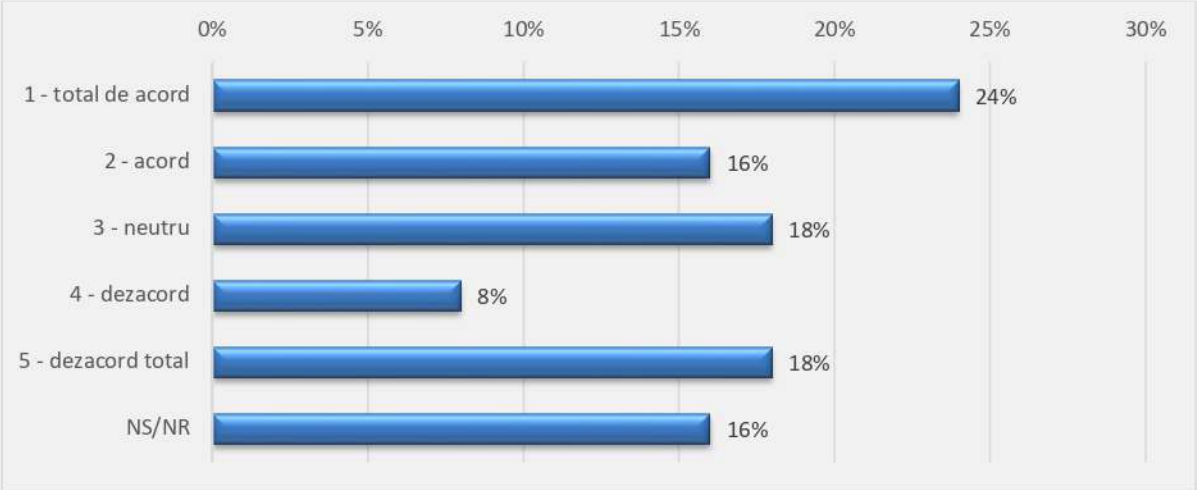

La afirmația: *există comunități mai vulnerabile în care e firesc să apară violența de gen*, 23% dintre respondenți sunt de acord, iar 19% au o poziție neutră. Sunt în acord total 17%, în dezacord, 11% și în dezacord total, 10%. Într-o pondere foarte mare, de 20% respondenții au ales să nu răspundă (vezi Grafic 27).

Grafic 27. Există comunități mai vulnerabile în care e firesc să apară violența de gen...

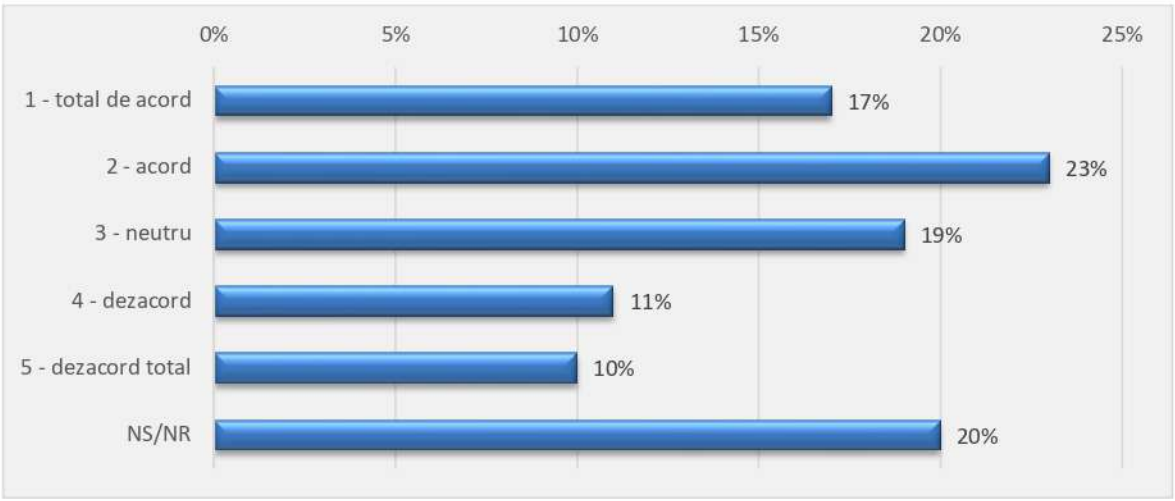

Față de enunțul potrivit căruia *anumite persoane nu știu cum să se comporte în familie sau în comunitate și de aceea devin victime ale violenței de gen*, 21% dintre respondenți se poziționează în dezacord, pe când 20% sunt total de acord cu afirmația dată, iar același procent este obținut și în rândul celor care au o atitudine neutră. Dintre toți participanții la studiu, 11 % sunt de acord, pe când 10% sunt în dezacord total cu afirmația. **Mai exact, cei mai mulți dintre migranți au opinii destul de diferite despre partea de vină (dacă există sau nu) a persoanelor care ajung victime ale violenței de gen.** Au ales să nu răspundă 18% din totalul grupului studiat (vezi Grafic 28).

Grafic 28. Anumite persoane nu știu cum să se comporte în familie sau în comunitate și de aceea devin victime ale violenței de gen...

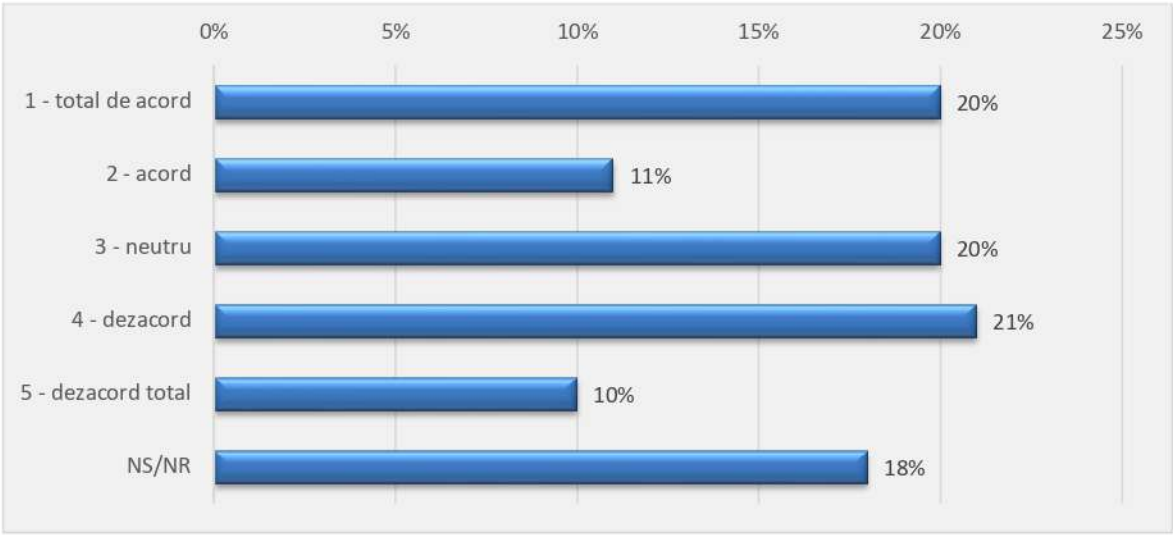

Puțin peste o pătrime (27%) sunt total de acord cu faptul că *violența de gen nu are legătură cu egalitatea, dezvoltarea și pacea la nivelul societății*. În egală măsură (17%) migranții sunt de acord cu afirmația sau au o poziție neutră. Sunt în dezacord total 11% și în dezacord, 9%; pe când 19% au ales să nu răspundă (vezi Grafic 29). Percepțiile celor mai mulți care aflați în acord cu afirmația dată, sunt infirmate de studii derulate cu alți migranți. Violența de gen crește în mediile de conflict, cu atitudini preexistente care susțin violența împotriva femeilor, interacționând cu psihopatologia legată de război (Briddick, 2020; Ghaddar, 2020). De asemenea, ea este mult mai frecvent întâlnită în comunitățile în care nivelul de trai și calitatea vieții sunt scăzute (Mihaiu, 2021).

Grafic 29. Violența de gen nu are legătură cu egalitatea, dezvoltarea și pacea la nivelul societății...

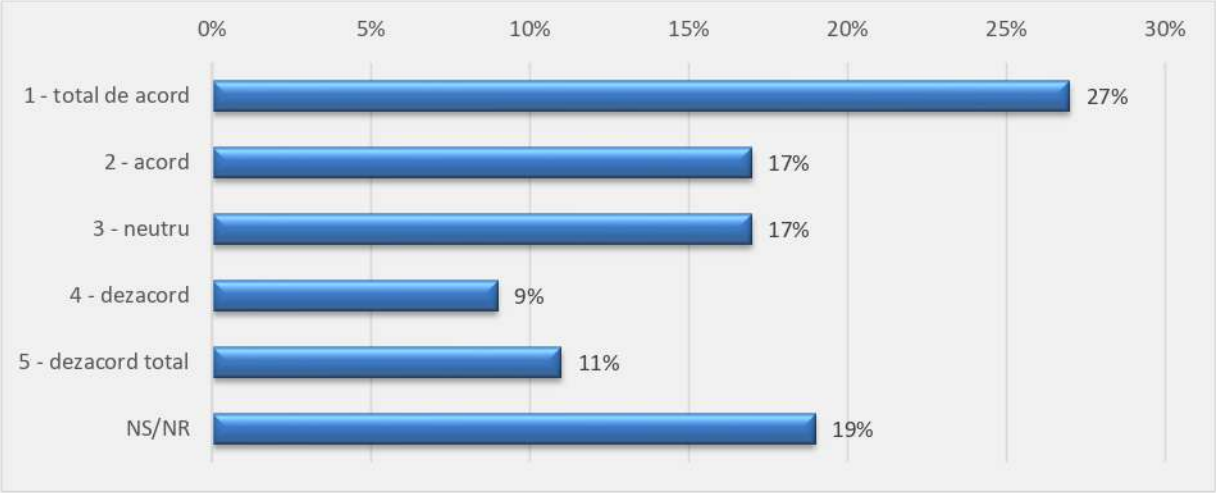

Cu enunțul: *dacă victimele violenței de gen vorbesc despre experiențele lor, își fac de râs familia, prietenii și comunitatea*, într-o pondere îngrijorător de mare (32%), sunt total de acord, iar 16% sunt de acord. **Altfel spus, aproape jumătate dintre migranți consideră că nu trebuie să vorbească despre violența de gen pentru a nu-și face de râs mediul de apartenență.** La polul opus, destul de puțini se află în dezacord total (15%) ori în dezacord (12%). Au o atitudine neutră 14%, iar 11% nu au oferit nici un răspuns (vezi Grafic 30).

Grafic 30. Dacă victimele violenței de gen vorbesc despre experiențele lor, își fac de râs familia, prietenii și comunitatea...

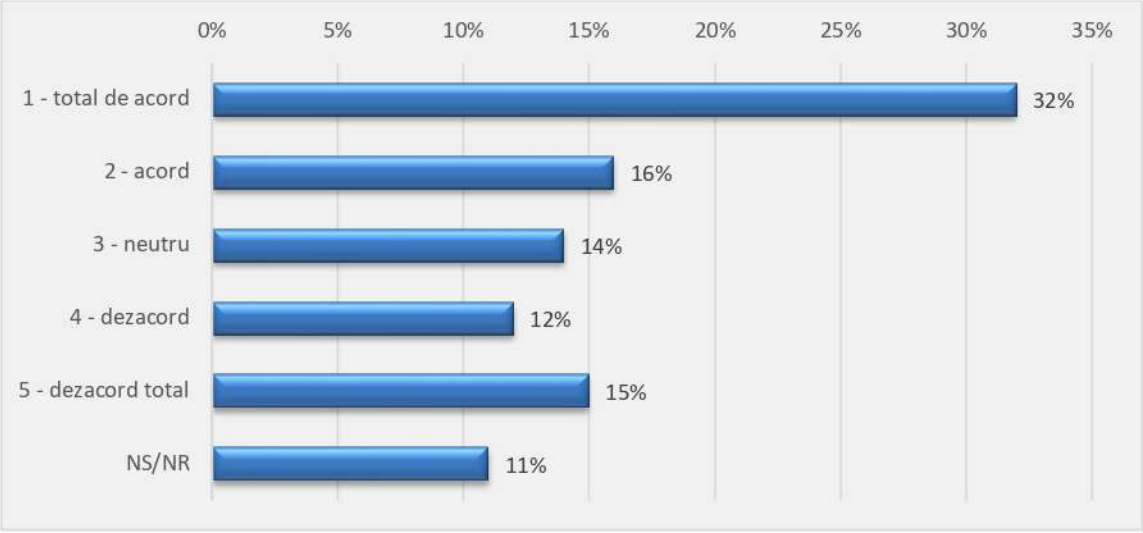

La această întrebare, atitudini similare întâlnite la nivelul lotului de migranți de la focus grupuri:

> *„Da, sigur. Problemele acestea trebuie discutate și rezolvate între cei doi soți. Nici măcar cu prietenele nu ar trebui discutate astfel de lucruri”* (I.L. migrant).

În ceea ce privește afirmația potrivit căreia *violența de gen este acceptată de către victime, altfel, s-ar îndepărta de agresor*, s-a înregistrat un procent considerabil, de 25%, pentru poziția 3 a scalei, anume neutralitate. În dezacord total sunt numai 13%, iar în dezacord, 21%. În măsuri relativ importante statistic, sunt total de acord 9% și de acord 12%. Conform acestor răspunsuri, în mare pondere, **participanții nu au o opinie foarte clar conturată despre acceptarea violenței de gen din partea victimelor ei.** Nu au dorit să răspundă la întrebare 20% dintre respondenți (vezi Grafic 31).

Grafic 31. Violența de gen este acceptată de către victime. Altfel, s-ar îndepărta de agresor...

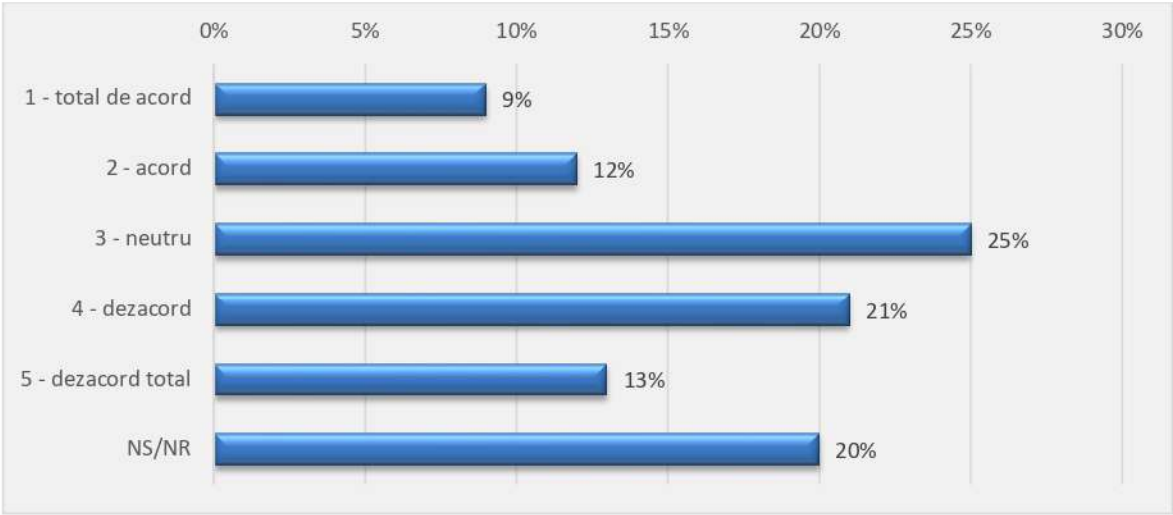

Cei mai mulți migranți (41%) sunt total de acord, respectiv de acord (10%) cu faptul că *în țara lor nu există legislație pentru a proteja victimele violenței de gen*. Din întreg lotul, 22% au ales să nu răspundă, 12% au o poziție neutră, 8% se află în dezacord total și 7%, în dezacord (vezi Grafic 32). În concluzie, **puțin peste jumătate consideră că în țările de origine există lacune în sprijinirea și protejarea la nivel legislativ a victimelor violenței de gen.**

Grafic 32. În țara mea nu există legislație pentru a proteja victimele violenței de gen...

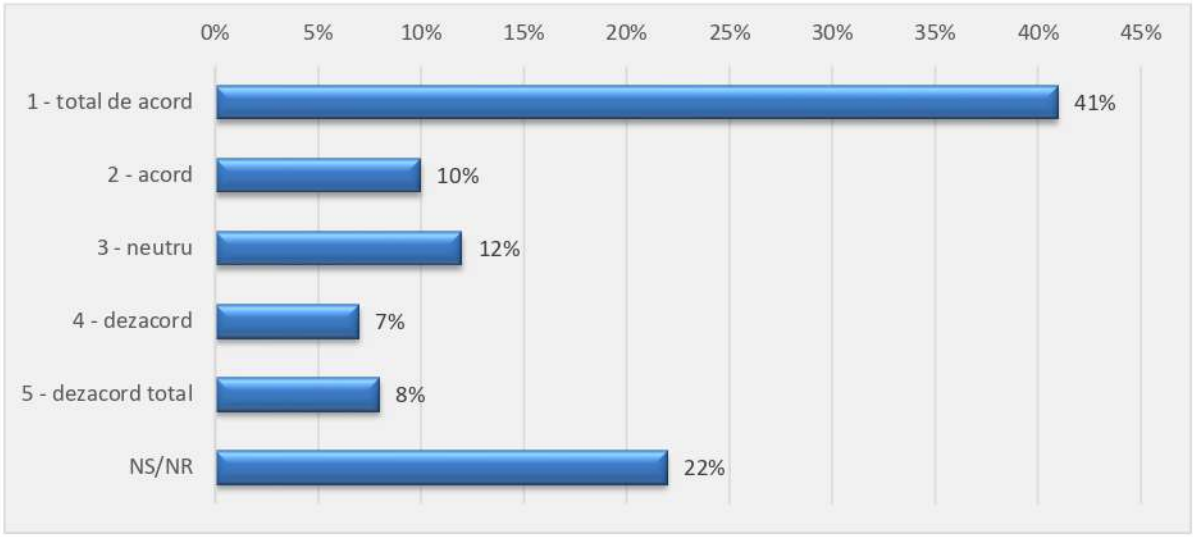

Puțin peste o pătrime (28%) sunt de acord în totalitate cu faptul că *violența de gen afectează numai victimele directe, nu și alte persoane*, pe când, la polul opus, 20% sunt în dezacord total. Din întreg lotul, 16% au ales să nu răspundă, 13% sunt de acord cu afirmația, iar 12%, în dezacord. Au o poziție neutră 11% dintre respondenți (vezi Grafic 33). **Se poate spune că aproape trei sferturi din migranții care au participat la studiu nu conștientizează efectele negative pe care violența de gen le are, nu doar asupra persoanelor direct implicate, ci și asupra apropiaților victimelor și agresorilor.**

Grafic 33. Violența de gen afectează numai victimele directe, nu și alte persoane (membri ai familiei, comunității etc.)...

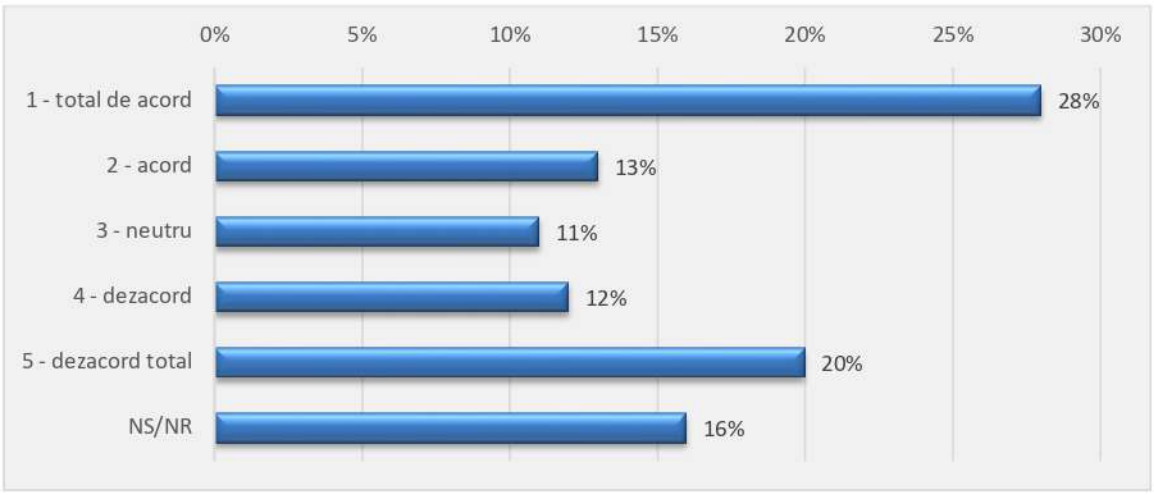

4.8 Consecințe ale violenței de gen asupra sănătății și stării de bine

În privința stărilor experimentate de către respondenții migranți, ca urmare a actelor violente, cel mai frecvent au fost indicate tristețea și acțiunea de a plânge câteva zile sau mai mult (19%), frica permanentă (14%), pierderea încrederii în sine, ajungând chiar la stimă de sine scăzută (13%). De asemenea, respondenții se confruntă cu atacuri de panică (11%), vise urâte sau coșmaruri (10%) și tendința de a rememora cu durere episodul de violență (9%). În ponderi mai scăzute, apar lipsa bucuriei (6%), dezinteresul pentru relațiile cu ceilalți (5%), tulburări alimentare (3%), scăderea considerabilă a performanțelor școlare/de la serviciu (2%), întreținerea unor relații sexuale precare (1%), respectiv vizite frecvente la medic (1%). Restul de 5% consideră că nu este cazul sau nu doresc să răspundă la această întrebare (vezi Tabel 16).

Tabel 16. Stări cauzate victimelor de violență de gen

Stări cauzate de violență	Procentaj
M-am simțit tristă, am plâns câteva zile sau mai mult	19%
Simt o frică permanentă	14%
Mi-am pierdut încrederea în mine/simt stimă de sine scăzută	13%
Am atacuri de panică	11%
Am vise urâte/coșmaruri	10%
Rememorez cu durere episoadele de violență	9%
Nu mă mai bucur de nimic	6%
Nu mă mai interesează relațiile cu ceilalți (familia, prietenii, colegii etc.)	5%
Am tulburări alimentare (bulimie, anorexie etc.)	3%
Mi-au scăzut foarte mult performanțele școlare/de la serviciu	2%
Întrețin relații sexuale precare (cu străini, fără protecție etc.)	1%
Am ajuns la medic în mod repetat	1%
Alte situații	1%
Nu este cazul	4%
NS/NR	1%

Peste un sfert (29%) dintre participanții la studiu au spus că fac față situațiilor de violență prin acceptarea a orice tocmai pentru a evita episodul conflictual. Destul de frecvent, respondenții au apelat la medicamente pentru calmare sau somnifere (17%), au devenit ei înșiși violenți (10%) și/sau și-au dorit să divorțeze/să părăsească locuința (10%). Din total, 9% s-au gândit la sinucidere, 7% au avut gânduri de răzbunare/de ucidere a agresorului, iar 4% sunt cei care au început să consume alcool/droguri ori să facă abuz de tutun. S-au aflat în alte situații 7% (ex. a abandonat școala, a părăsit țara, a refuzat să ierte agresorul, a plecat la studii), iar 4% au ales să nu răspundă (vezi Tabel 17). Teama victimelor de conflict repetat a fost observată și în alte studii (Naghizadeh și colab., 2021; Mihaiu, 2015). De altfel,

după cum se înțelege și din rezultatele de față, violența de gen poate avea anumite consecințe evidente, de suprafață, dar și de profunzime asupra victimelor. Violența, indiferent de formele de manifestare, subminează încrederea în sine, distruge starea de bine, echilibrul emoțional și degradează sănătatea victimelor. Totodată, produce probleme precum stres, anxietate, depresie, insomnie, dureri de cap, oboseală cronică etc. Ca fiind un efect devastator, precizăm situația copiilor care cresc învățând violența ca pe o metodă de schimb în relațiile cu ceilalți.

Tabel 17. Reacții ale victimelor la violență

Tipul reacției la violență	Procentaj
Accept orice pentru a evita conflictul/violența	29%
Iau pastile să mă calmez/dorm	17%
Am devenit și eu violent(ă)	10%
Vreau să divorțez/plec de acasă	10%
Mă gândesc să mă răzbun/să-mi ucid agresorul	6%
M-am gândit să mă sinucid	4%
Am încercat să consum alcool/droguri/să fac abuz de tutun	4%
Alte situații	7%
Nu este cazul	9%
NS/NR	4%

Referitor la consecințele fizice rezultate în urma unui incident semnificativ de violență, cel mai mare procent, de 38%, s-a înregistrat la vânătăi/zgârieturi, urmând situațiile în care au fost provocate răni și cicatrici (22%). În ponderi scăzute au fost indicate următoarele: entorse și arsuri (5%), în egală măsură, în procent de 4%, fracturi (oase rupte) și dinți rupți, avort/pierdere spontană de sarcină, respectiv leziuni neurologice. Există participanți la studiu care au suferit leziuni interne (3%) sau/și amputări (1%). Au ales să nu răspundă la această întrebare 13%, au afirmat că nu este cazul să răspundă 4%, iar 3% au expus alte urmări fizice (ex. membru al familiei ucis de talibani, repulsie pentru actul sexual, sarcină nedorită, probleme la coloana vertebrală) (vezi Tabel 18).

Tabel 18. Consecințe fizice ale violenței de gen

Tipul reacției la violență	Procentaj
Vânătăi, zgârieturi	38%
Răni, cicatrici	22%
Entorse, arsuri	5%
Fracturi (oase rupte), dinți rupți	4%
Avort/pierdere spontană sarcină	4%
Leziuni neurologice	4%
Leziuni interne	3%
Amputări	1%
Altele	3%
Nu	4%
NS/NR	13%

Ca și mențiuni sau observații suplimentare ale migranților, referitoare la violența de gen se remarcă, în cea mai mare măsură, nevoia de mediatizare crescută a urmărilor faptelor comise de către agresori asupra victimelor, cu scopul de a stopa săvârșirea unor astfel de acte. Totodată, se recomandă și mediatizarea traumelor, a impactului pe care îl are violența de gen asupra victimelor, considerându-se că este nevoie de mai multă implicare în procesul de ajutorare a lor. Într-o altă ordine de idei, aproape în egală măsură, s-au înregistrat răspunsuri potrivit cărora este necesară implementarea unor măsuri legislative mult mai severe pentru agresorii care săvârșesc violențe de gen.

4.9. Nevoi ale migranților și propuneri ale autorităților/ONG-urilor privind sprijinirea acestora și colaborarea

Din rândul migranților participanți la ancheta sociologică, cei mai mulți au nevoie de protecție (20%) ori stabilitate afectivă (18%). După cum era de așteptat, 15% optează pentru stabilitatea meseriei/a job-ului, 14% pentru securitate financiară, 12% invocă nevoia de educație, 8% simt să plece singuri, oriunde. În valori reduse sunt indicate nevoia de a decide în educația copiilor (6%) și cea de a lua decizii în privința numărului de copii (4%). Din totalul respondenților, 1% au optat pentru alte nevoi (ex. nevoia de a trăi demn la pensie, posibilitatea de a practica meseria); de asemenea, 1% nu consideră a avea vreo nevoie, iar 2% au ales să nu răspundă la această întrebare (vezi Grafic 34).

Grafic 34. Nevoi psihosociale ale migranților

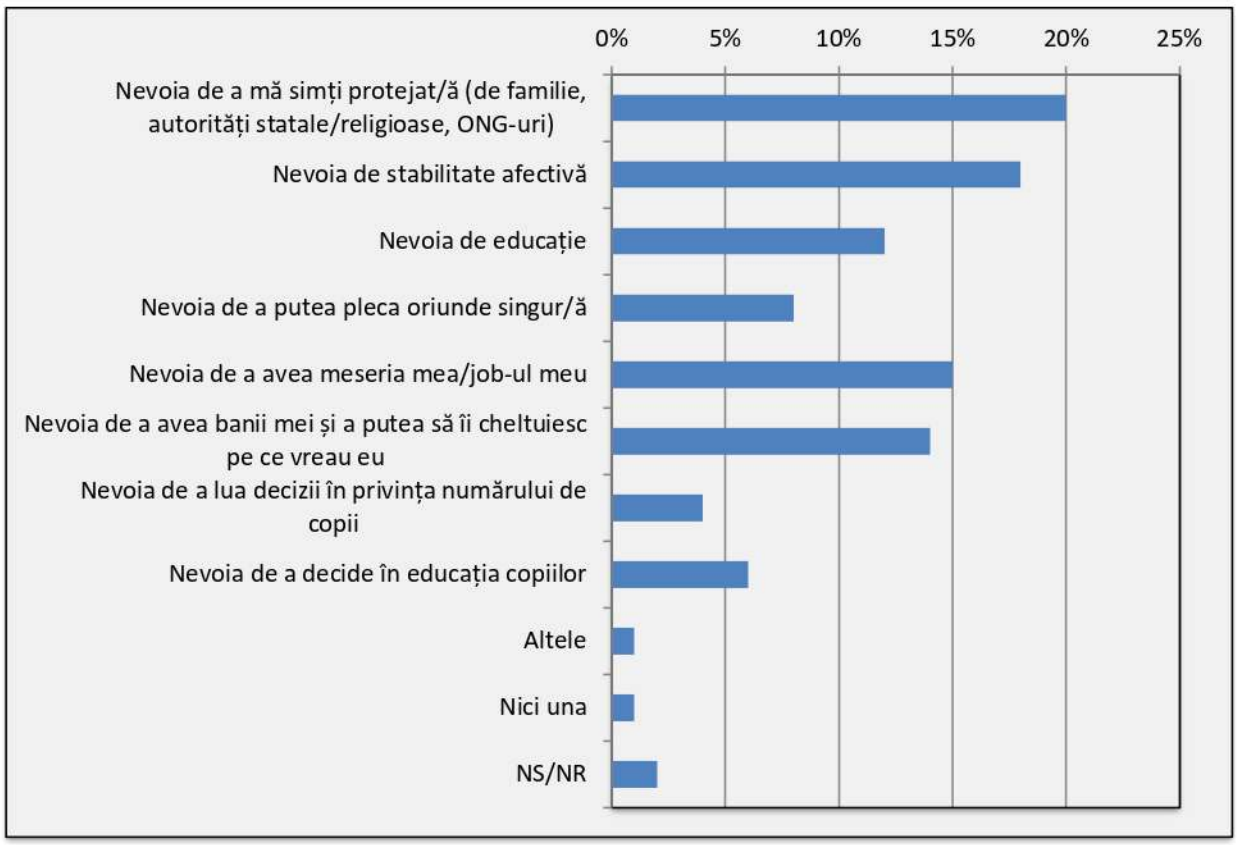

Cercetarea calitativă relevă, de asemenea, dorința participanților de a se dezvolta personal, profesional, social și implicit, de a-și câștiga independența:

> *„Nu sunt de acord cu faptul că bărbatul poate să lucreze, să decidă niște lucruri vitale pentru viață. Eu consider că și eu am dreptul uman de a face ceea ce aș vrea să fac, nu este just să fim limitate, să nu facem lucruri și să fie împărțite lucrurile între femei și bărbați"* (I.P. migrant).

> *„La noi, din copilărie, fetele nu sunt educate să meargă la școală, să își ia carnet de șofer, să facă studii superioare sau să se pregătească pentru viață. Fetele știu doar să își găsească un soț, să se agațe de un soț și să facă exact ceea ce sunt îndemnate să facă"* (F.K. migrant).

În rândul respondenților de la focus grupuri au existat și bărbați cu o atitudine constructivă, preocupați să satisfacă nevoile de dezvoltare ale femeilor:

> *„Eu consider că femeile și bărbații sunt egali, iar căsătoria este bazată pe iubire, dacă există iubire și comunicare între cei doi, atunci totul va fi bine. Noi* (bărbații) *nu suntem superiori femeilor, poate doar fizic, că avem mai multă forță. Dar nici acest lucru nu este în totalitate adevărat, având în vedere faptul că sunt multe femei soldați"* (M.M., migrant).

> *„Într-o familie, fiecare are responsabilitățile lui și fiecare trebuie să le îndeplinească. De exemplu, femeile au grijă de copiii și de soțul lor, dar, de asemenea și bărbatul are grijă de soția sa și de nevoile acesteia"* (I.N., migrant).

- **Care sunt cele mai folosite/de succes practici sau măsuri adoptate de instituțiile/organizațiile participante, în relația cu persoane migrante?**

Referitor la utilizarea frecventă de către autoritățile/ONG-urile participante la studiu a practicilor specifice în relația cu persoanele migrante se numără, **pe de o parte, oferirea de servicii de consiliere psihologică, socială și juridică, iar pe de altă parte, protecție, asistență medicală, adăpost, hrană, produse igienico-sanitare, îmbrăcăminte și suport material.** Colaborarea cu ONG-urile sau cu instituțiile publice (ex. Inspectoratul General pentru Imigrări) este existentă și își are utilitatea prin faptul că se oferă servicii de îndrumare către instituțiile competente, după caz. Oferirea de asistență în vederea obținerii de documente este o altă practică des folosită. De asemenea, se observă o tendință a autorităților/ONG-urilor de implicare a persoanelor migrante în activități recreative, de socializare, în proiecte culturale sau de formare.

- **Cum identifică autoritățile/ONG-urile migranții care întâmpină probleme legate de violență?**

Se constată faptul că, intrarea în contact a autorităților/ONG-urilor cu migranții (în subsidiar cu cei care au întâmpinat probleme legate de violență), în cea mai mare măsură, a avut loc prin sesizări din partea unor consulate/ambasade sau de la Inspectoratul General pentru Imigrări, prin intermediul instituțiilor cu atribuții în domeniul asistenței sociale, la apariția solicitărilor de azil, în timpul realizării activității de specialitate în zona de competență și în momentul transferului la alte centre.

- **Cum răspund autoritățile/ONG-urile la violența de gen în rândul migranților?**

Instituțiile sau organizațiile din care fac parte specialiștii participanți la studiu răspund la violența de gen în rândul persoanelor migrante, în cea mai mare măsură, prin oferirea de consiliere în cadrul instituției sau prin redirecționarea victimelor către organismele cu atribuții în domeniu, dar și prin oferirea de servicii de consiliere a agresorilor și informare cu privire la consecințele faptelor de violență de gen. Totodată, se observă preocuparea autorităților/ONG-urilor de a reacționa cu empatie în astfel de situații, dând dovadă de toleranță și disponibilitate în a identifica soluții optime pentru îmbunătățirea calității vieții victimelor.

- **Ce măsuri propun autoritățile/ONG-urile participante la studiu pentru a reduce violența în rândul migranților?**

În vederea implementării anumitor măsuri menite să reducă violența de gen în rândul persoanelor migrante, în mare măsură, se percepe ca fiind o soluție crearea sau dezvoltarea unor relații de colaborare mai strânse cu organizațiile competente în domeniu (DGASPC-uri, ONG-uri). În același timp, alte mijloace care pot conduce la reducerea violenței de gen sunt considerate realizarea de activități de advocacy și campanii de informare publică asupra fenomenului, respectiv dezvoltarea unor programe de consiliere periodică și prevenție.

Întrebate fiind despre măsurile care pot fi luate la nivel național, autoritățile/ONG-urile consideră în cea mai mare parte (28%) că **o soluție de reducere a violenței de gen în rândul migranților poate să fie instruirea personalului din instituții publice de profil.** De asemenea, aproape un sfert (22%) optează pentru varianta de politici publice țintite și adaptate pentru violența de gen în rândul migranților, 15% propun alocarea mai multor surse de finanțare proiectelor pentru migranți, iar 10% sunt de părere că este necesar un sprijin mai mare din partea statului. Într-un procentaj mai mic s-a optat pentru a nu se răspunde la întrebare, sau pentru alte variante de răspuns decât cele prestabilite (ex. organizarea de rețele

interinstituționale care să faciliteze colaborarea pentru implementarea și realizarea unei strategii și practici comunitare pentru integrarea imigranților; resurse pentru implicarea sectorului ONG în vederea integrării imigranților; campanii publice de combatere a xenofobiei) (vezi Grafic 35).

Grafic 35. Măsuri de sprijin al migranților ce pot să fie puse în aplicare la nivel național – opinia autorităților/ONG-urilor

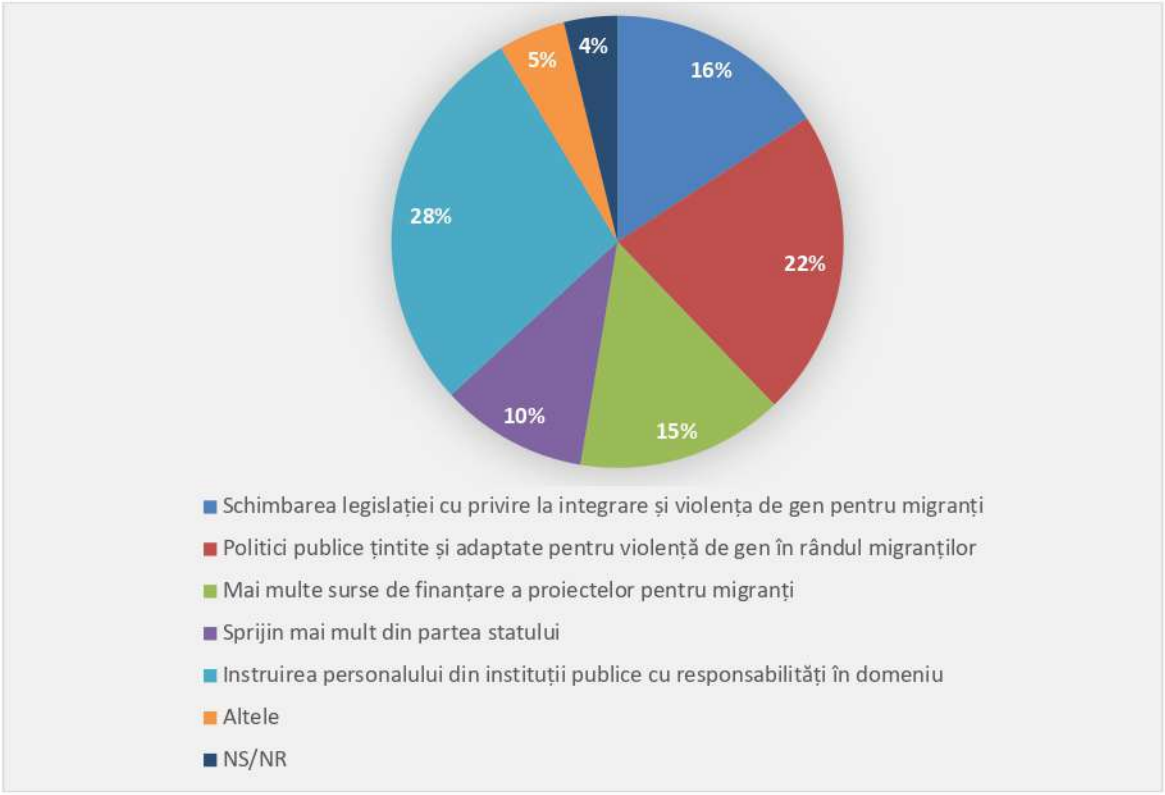

Nevoile, așteptările ori temerile migranților din lotul nostru de la cercetarea cantitativă pot să fie identificate și prin intermediul unor simple cuvinte pe care le-au exprimat când au auzit următoarele:

- Sex: „ceva cunoscut" „mamă și fiică", „familie", „părinți", „un sentiment plăcut", „dragostea de viață" „dorință", „tentație", „gen", „relație intimă";
- Problemă: „obstacol", „oboseală" agresiune", „tristețe", „pierderea dreptului", „violență psihologică și fizică" „dificultate";
- Abuz: „iertare", „prea multă iertare", „apărare" „milă";
- Protecție: „suport", „securitate";
- Pedeapsă: „moarte" „desconsiderarea comportamentului rău";
- Agresor: „violență domestică", „o persoană rea";
- Victimă: „femeia", „copii", „persoana mea", „fetele din familiile noastre", „viața mea nereușită" „a fi acuzat de ceva ce nu ai făcut", „durere";
- Relație: „familie", „soț-soție" (nu mereu este ceva bun); „obligatorie, dar frumoasă" „prietenie", „dragoste", „frăție";
- Casă: „castelul femeii/soției", „să se simtă în siguranță" „casa din Afganistan", „bucătărie", „iubire, dragoste", „relaxare", „familie".

Concluzii:

Majoritatea persoanelor care au participat la cercetarea calitativă și cea cantitativă sunt femei tinere (sub 34 de ani). Din perspectiva educației, putem vorbi în cea mai marte parte de respondenți fără studii și la polul opus, absolvenți de facultate/master. În general, aceștia au status profesional de casnic/casnică sau îngrijire copil, provin din Afganistan, aparțin religiei islamice sau musulmane și pot să fie clasificați în două categorii aproape egale, a celor căsătoriți, respectiv necăsătoriți. Aproape jumătate dintre ei nu au copii.

Cele mai frecvente motive pentru care migranții și-au părăsit țara de origine sunt războaiele/conflictele armate și situația materială precară, sau nevoia de a susține financiar familia. Categoria de migranți asistată în ultimii cinci ani mai des de către autorități/ONG-uri a fost cea a solicitanților de azil, urmând categoria beneficiarilor unei forme de protecție internațională.

Autoritățile/ONG-urile asociază migranții din România, în egală măsură cu multe nevoi și neajunsuri, dar și cu încercarea de a căuta o viață mai bună. Tot aceștia susțin că cele mai mari dificultăți întâmpinate de migranți în prezent în accesarea serviciilor sunt legate de comunicare în contextul necunoașterii unei limbi de circulație internațională. Referitor la colaborarea autorităților/ONG-urilor cu alte instituții sau organizații în vederea sprijinirii sau integrării migranților, cei mai mulți declară că lucrează în parteneriat cu Inspectoratul General pentru Imigrări, cu Poliția Română și cu ONG-uri.

În cea mai mare parte, migranții asociază violența în sine cu agresiune fizică, verbală, psihologică și sexuală. Din întreg grupul migranților incluși în ancheta sociologică, o pondere covârșitoare afirmă că au fost victimele violenței de gen. Majoritatea celor care au fost victime ale violenței de gen, s-au confruntat cu această problemă la nivelul familiei. Referitor la starea de victimizare din prezent, situația se schimbă considerabil, dar nu surprinzător - mult peste jumătate dintre participanții susțin practic că nu sunt victime ale violenței de gen.

În privința cauzelor care generează violența de gen în rândul comunităților de migranți, mulți din reprezentanții autorităților/ONG-urilor menționează credințele și practicile culturale care încurajează astfel de comportamente.

Datele colectate arată că majoritatea migranților nu sunt de părere că violența de gen este numai problema victimelor. De asemenea, spun că violența fizică și sexuală nu sunt singurele forme de violență cu care se confruntă femeile, însă tot în ponderi ridicate declară că într-un cuplu căsătorit oficial, femeia este obligată să întrețină relații sexuale cu soțul. În ponderi ridicate, migranții au opinii diferite despre partea de vină (dacă există sau nu) a persoanelor care ajung victime ale violenței de gen. Aproape jumătate consideră că nu trebuie să vorbească despre violența de gen

pentru a nu-și face de râs familia; aproximativ în aceeași măsură susțin că în țările de proveniență există lacune în sprijinirea și protejarea la nivel legislativ a victimelor violenței de gen. Se poate spune că aproape trei sferturi din migranți nu înțeleg/acceptă urmările grave pe care violența de gen le are nu doar asupra persoanelor direct implicate, ci și asupra apropiaților victimelor și agresorilor.

În privința stărilor experimentate de către victime, ca urmare a actelor violente, cel mai frecvent au fost indicate tristețea și acțiunea de a plânge câteva zile sau mai mult, frica permanentă ori stima de sine scăzută. Peste un sfert din participanții la studiu au precizat că fac față violențelor prin acceptarea a orice, în încercarea de a evita episodul conflictual. Referitor la consecințele fizice rezultate în urma unui incident semnificativ de violență, cea mai mare pondere s-a înregistrat la vânătăi/zgârieturi, urmând situațiile în care au fost provocate răni și cicatrici. Migranții punctează nevoia de mediatizare crescută a consecințelor faptelor comise de către agresori asupra victimelor, cu scopul de a diminua această problemă socială. Din rândul lor, cei mai mulți au nevoie de protecție ori stabilitate afectivă.

Autoritățile/ONG-urile participante la studiu, mai frecvent se preocupă de oferirea de servicii de consiliere psihologică, socială și juridică, protecție, asistență medicală, adăpost, hrană, produse igienico-sanitare, îmbrăcăminte și suport material. Intrarea în contact a acestora cu migranții (inclusiv cu victimele violenței), a fost posibilă îndeosebi prin sesizări din partea unor consulate/ambasade sau de la Inspectoratul General pentru Imigrări, la înregistrarea solicitărilor de azil, în timpul realizării activității de specialitate în zona de competență și în contextul transferului la alte centre.

Cele trei ipoteze au fost validate de rezultatele obținute în baza cercetării cantitativ-calitative desfășurate.

În acord cu cele mai importante concluzii ale studiului nostru și cu scopul de a contribui la diminuarea factorilor de risc ai violenței de gen în rândul migranților, avansăm câteva **recomandări:**

- Colaborare:

După cum sugerează și reprezentanții autorităților/ONG-urilor care au participat la cercetare, este necesară dezvoltarea unor relații de colaborare mai active cu organizațiile competente în domeniu. Poate să fie de bun augur promovarea legăturilor transfrontaliere cu ambasadele și consulatele, cu birouri și organizații ale societății civile pentru a asigura serviciile fundamentale de sprijin.

- Colectare de date:

Este necesară o bună cooperare între organizații și instituții de profil pentru a estima cu o precizie cât mai mare numărul migranților sosiți la noi în țară. De asemenea, dincolo de numărul lor, ar trebui să fie colectate, analizate și publicate sistematic

date referitoare la accesul solicitanților de azil și al refugiaților la drepturi și la serviciile publice, inclusiv informații privind nevoile lor de integrare, prin utilizarea unor baze electronice corelate, cu respectarea legislației aplicabile pentru drepturile omului și protecția datelor personale. Altfel spus, digitalizarea informațiilor obținute și înregistrate în toate etapele procesului de recepție și integrare este o necesitate (Voicu și colab., 2018). În același sens, la nivel național ar trebui standardizate terminologia VBG, instrumentele de colectare a datelor și clasificare a incidentelor.

- Mai bună înțelegere a situației migranților:

Așa cum recomandă autoritățile/ONG-urile din cadrul studiului, o măsură de reducere a violenței de gen în rândul migranților poate să fie instruirea personalului din instituții publice responsabile de diminuarea problemei în cauză. De asemenea, aceștia optează pentru varianta de politici publice țintite și adaptate pentru violența de gen în rândul migranților și alocarea mai multor surse de finanțare proiectelor pentru migranți. Specialiștii care lucrează cu migranții trebuie pregătiți pentru a înțelege mai bine situația din țările de origine (ex. normele culturale, tiparele vieții cotidiene, motivele migranților de a pleca). Se pot organiza cursuri, conferințe, se pot elabora ghiduri de bune practici și broșuri informative. Măsurile luate trebuie să promoveze egalitatea de gen, justiția socială, să pledeze pentru strategii și planuri de acțiune bine coordonate și fezabile.

- Un nivel mai ridicat de cunoaștere și sensibilizare:

Tipurile de sprijin și asistență adresate femeilor migrante, atât din partea organizațiilor, cât și a diferitelor instituții guvernamentale, ar trebui identificate și direcționate pentru a depăși anumite bariere în calea accesului la servicii și pentru a spori competența culturală (Rana, 2012). Din această perspectivă sunt esențiale: creșterea gradului de conștientizare și sensibilitate a autorităților și a altor specialiști (ex. medici, juriști); campanii de comunicare cu accent pe gen, care se bazează pe dovezi, drepturile omului și o înțelegere clară a riscurilor la care sunt supuse unele femei; publicare de informații relevante despre serviciile de bază; programe de învățare non-formală, de dezvoltare și integrare culturală etc. Mesajele ar trebui să fie transmise clar și concis, în limbile cunoscute de migranții respectivi.

- Acces la servicii de bază:

Serviciile esențiale trebuie puse la dispoziție și făcute accesibile tuturor femeilor migrante; adecvate din punct de vedere cultural și lingvistic; adresabile totodată și persoanelor cu dizabilități. În plus, ar trebui ca serviciile esențiale oferite sa aibă acoperire cât mai completă atât în timp (zile, ore), cât și în diferite locații și modalități (inclusiv virtual prin linii de asistență și aplicații), pentru a crește posibilitățile femeilor migrante să ceară/accepte sprijin. Serviciile ar trebui să abordeze cu prioritate siguranța victimelor violenței de gen, prin efortul specialiștilor de a se asigura că sunt tratate echitabil și cu demnitate.

- Legi și politici specifice:

Se observă nevoia de a reevalua și de a sincroniza legislația și politicile publice în conformitate cu normativele europene și internaționale. România trebuie să își dezvolte capacitatea de a sprijini toate categoriile de migranți și de a le asigura serviciile nu doar minimale, ci și cele necesare integrării în societate (de la locuință, până la locuri de muncă). De asemenea, victimele violenței de gen au nevoie să își facă situația cunoscută și să solicite sprijin fără a-și asuma diverse riscuri (ex. pierderea permisului de ședere ori custodia copilului).

Bibliografie

Surse utilizate:

1. Babbie Earl (2015), *The Practice of Social Research*, Ediția a IV- a, Cengage Learning EMEA
2. Baltasiu Radu (2007), *Introducere în sociologie*, Craiova, Editura Beladi
3. Briddick Catherine (2020). Combatting or enabling domestic violence? evaluating the residence rights of migrant victims of domestic violence in Europe. *Int Comp Law Q.*, 69(4):1013–34
4. Chelcea Septimiu (2009), *Metodologia cercetării sociologice. Metode cantitative și calitative*, Ediția a III – a, București, Editura Economică
5. Cauc Ion, Beatrice Manu, Daniela Pârlea, Laura Goran (2004), *Metodologia cercetării sociologice. Metode şi tehnici de cercetare*, ediția a II-a, București, Editura Fundației România de mâine
6. Codul de la Nuremberg, 1947. Online: https://media.tghn.org/medialibrary/2011/04/BMJ_No_7070_Volume_313_The_Nuremberg_Code.pdf
7. Colorado-Yohar, S., Tormo, M. J., Salmerón, D., Dios, S., Ballesta, M. și Navarro, C. (2012), Violence reported by the immigrant population is high as compared with the native population in southeast Spain. *Journal of Interpersonal Violence*, 27(16), pp.3322-3340
8. Declarația de la Helsinky (1964) rev. Online: https://www.wma.net/what-we-do/medical-ethics/declaration-of-helsinki/
9. Fernbrant Cecilia, Emmelin Maria, Essén Brigitta, Östergren Per-Olof și Cantor-Graae Elizabeth (2014), Intimate partner violence and poor mental health among Thai women residing in Sweden. Global Health Action, 7(1). Online: https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4166544/pdf/GHA-7-24991.pdf
10. Ghaddar Ali, Khandaqji Sanaa, Ghattas Jinane (2020), Justifying abuse of women migrant domestic workers in Lebanon: the opinion of recruitment agencies, *Gaceta sanitaria*, 34(5):493–9
11. Institutul Român pentru Drepturile Omului (2022), *Migrație și azil*. Online: https://irdo.ro/refugiati-azilanti.php?idpagina=52
12. Jarallah Y. și Baxter J. (2019), Gender disparities and psychological distress among humanitarian migrants in Australia: a moderating role of migration pathway? *Confl Health,* doi: 10.1186/s13031-019-0196-y
13. Javeau Claude (1970), *L'enquête par questionnaire. Manuel à l'usage du praticien*, Édition de L'Université de Bruxelles
14. Krause Ulrike (2017), Researching forced migration: Critical reflections on research ethics during fieldwork, *Refugee Studies Centre.* Working Paper Series 123: 1-39

15. Menéndez-Menéndez Maria Isabel (2014). Cultural Industries and Symbolic Violence: Practices and Discourses that Perpetuate Inequality, Procedia - *Social and Behavioral Sciences*, Vol. 161, 64-69, https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.12.011
16. Miftode Vasile (2003), *Tratat de metodologie sociologică*, Iași, Editura Lumen
17. Mihaiu Simona (2021), *Criminalitatea violentă. Semnificații și implicații sociale*, Pro Universitaria, București
18. Mihaiu Simona (2019), *Metode și tehnici de cercetare sociologică*, Suport de curs, Facultatea de Științe Sociale, Universitatea din București și Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română
19. Mihaiu Simona (2015), Violența conjugală, *Social Sciences and Education Research Review* (2)2, 35-47,
Online: https://sserr.ro/wp-content/uploads/2015/10/2-2-35-45.pdf
20. Montesanti Stephanie Rosse (2015), The role of structural and interpersonal violence in the lives of women: a conceptual shift in prevention of gender-based violence. *BMC Womens Health* 15 (1), 93. doi:10.1186/s12905-015-0247-5
21. Montesanti Stephanie Rosse și Thurston Wilfreda E. (2015), Mapping the role of structural and interpersonal violence in the lives of women: implications for public health interventions and policy. *BMC Womens Health*. doi: 10.1186/s12905-015-0256-4. PMID: 26554358
22. Naghizadeh S., Mirghafourvand M. și Mohammadirad R. (2021), Domestic violence and its relationship with quality of life in pregnant women during the outbreak of COVID-19 disease. *BMC Pregnancy Childbirth* 21, 88, Online: https://doi.org/10.1186/s12884-021-03579-x
23. Nudelman A., Boira S., Tsomaia T., Balica E. și Tabagua, S. (2017). Hearing their voices: exploring femicide among migrants and culture minorities. *Qualitative Sociology Review*, 10(3), pp.49-68
24. Ozcurumez Saime și Hoxha Julinda (2020), Practicing Social Cohesion in theDark: Diverse Processes and MissingIndicators in Forced MigrationContexts. *Front. Hum. Dyn.* 2:569682.doi: 10.3389/fhumd.2020.569682
25. Pinto Roger și Grawitz Madeleine (1972), *Methodes des sciences sociales*, Paris, Editura Dalloz
26. Rana Sheetal (2012). Addressing Domestic Violence in Immigrant Communities: Critical Issues for Culturally Competent Services. Harrisburg, PA: VAWnet, a project of the National Resource Center on Domestic Violence. Online: https://vawnet.org/sites/default/files/materials/files/2016-09/AR_DVImmigrantComm.pdf
27. Raportul Belomnt, (1979), Online: https://www.hhs.gov/ohrp/regulations-and-policy/belmont-report/index.html
28. Robillard C., McLaughlin J., Cole D.C., Vasilevska B. și Gendron R. (2018),

Caught in the Same Webs'—Service Providers' Insights on Gender-Based and Structural Violence Among Female Temporary Foreign Workers in Canada, *Journal of International Migration and Integration*. 19(3): 583-606
29. Sandu Antonio (2014), *Seminarii de etică şi sociologie*, Iaşi, Editura Lumen
30. Strategia Naţională din 19 august 2021 privind imigraţia pentru perioada 2021-2024. Online: https://igi.mai.gov.ro/wpcontent/uploads/2021/10/strategia_nationala_din_19_august_2021.pdf
31. Tan Sze Eng, Kuschminder Katie (2022), Migrant experiences of sexual and gender based violence: a critical interpretative synthesis, *Global Health* 18, 68. https://doi.org/10.1186/s12992-022-00860-2
32. Thapar-Björkert Suruchi, Samelius Lotta și Sanghera Gurchathen S. (2016), Exploring symbolic violence in the everyday: misrecognition, condescension, consent and complicity. *Feminist Rev*. 112, 144–162. doi:10.1057/fr.2015.53
33. Voicu Bogdan, Deliu Alexandra, Tomescu Cristina și Neguț Adriana (2018), *Situația refugiaților din România - O evaluare a procesului de integrar*e, Institutul de Cercetare a Calității Vieții
34. Wallace Walter (1971, 2008), *Sociological Theory*, Routledge
35. Williams Nathalie E., O'Brien Michelle L. și Yao Xiaozheng (2021), How Armed Conflict Influences Migration. *Population and Development Review*, 47: 781-811. https://doi.org/10.1111/padr.12408

Surse consultate:

1. Asociația Americană de Sociologie, Cod de etică, http://www.asanet.org/about/ethics.cfm
2. Constituția României, republicată în 2003, https://www.sts.ro/files/userfiles/DOCUMENTE/Cadru_legislativ/constitutia-romaniei-republicata-in-2003.pdf
3. Codul Etic al Asociației Române de sociologie, https://www.arsociologie.ro/23-ars/despre-ars
4. Codul Deontologic al profesiei de psiholog, https://www.istt.ro/documente/CODUL-DEONTOLOGIC.pdf
5. Codul Deontologic al profesiei de asistent social, https://cnasr.ro/codul-deontologic-al-profesiei-de-asistent-social
6. Convenția asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei, adoptată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite prin Rezoluția 34/180 din 18 decembrie 1979
7. Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice din 12/04/2011 (Convenția de la Istanbul
8. Declarația privind eliminarea violenței împotriva femeilor, Adunarea Generală a Națiunilor Unite, Rezoluția Nr. 48/104 din 20 Decembrie 1993
9. Declarația Universală a Drepturilor Omului, adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite în 1948
10. Directiva (UE) 2016/680 a Parlamentului European și a Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice referitor la prelucrarea datelor cu caracter personal de către autoritățile competente în scopul prevenirii, depistării, investigării sau urmăririi penale a infracțiunilor sau al executării pedepselor și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Deciziei-cadru 2008/977/JAI a Consiliului
11. Evaluarea activității polițiștilor Inspectoratului General pentru Imigrări în anul 2019, raport publicat în 18.02.2020 pe site-ul instituției www.igi.mai.gov.ro
12. Explanatory Report to the Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence, Istanbul, 11.V.2011
13. Heise L. și Garcia Moreno C. (2002), "Violence by intimate partners". In: Krug EG et al., eds. World report on violence and health. Geneva, World Health Organization, 87–121
14. Institute of Political Studies - Strasbourg Produced for the Gender Equality Division of the Council of Europe, (2019), *Report Migrant, Refugee And Asylum-Seeking Women And Girls In Europe*
15. Legea nr 174/2018 din 13 iulie 2018 privind modificarea şi completarea Legii nr. 217/2003 pentru prevenirea şi combaterea violenței în familie

16. Legea asistenței sociale nr. 292/2011, cu modificările și completările ulterioare
17. Legea Nr. 206 din 27 mai 2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare
18. Legea Nr. 466 din 4 noiembrie 2004 privind Statutul asistentului social
19. Legea Nr. 213/2004 privind exercitarea profesiei de psiholog cu drept de liberă practică, înființarea, organizarea și funcționarea Colegiului Psihologilor din România;
20. Legea nr. 190/2018 privind măsuri de punere în aplicare a Regulamentului (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor)
21. Mariana Calderón-Jaramillo, Diana Parra-Romero, Luz Janeth Forero-Martínez, Marta Royo și Juan Carlos Rivillas-García (2020), Migrant women and sexual and gender-based violence at the Colombia-Venezuela border: A qualitative study, *Journal of Migration and Health*, vol. 1–2, pp. 17-29
22. United Nations High Commissioner for Refugees (2003), Sexual and Gender-Based Violence against Refugees, Returnees and Internally Displaced Persons - Guidelines for Prevention and Response
23. Statutul Academiei Române, http://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.htp_act_text?idt=101044.
24. Sahraoui Nina și Tyszler Elsa (2021), Tracing Colonial Maternalism Within the Gendered Morals of Humanitarianism: Experiences of Migrant Women at the Moroccan-Spanish Border, *Frontiers in Human Dynamics*, vol. 3, pp. 24-34.

Material editat de Fundația ICAR

August 2022

Material realizat cu sprijinul financiar Active Citizens Fund România, program finanțat de Islanda, Liechtenstein și Norvegia prin Granturile SEE 2014-2021. Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a Granturilor SEE și Norvegiene 2014-2021; pentru mai multe informații accesați www.eeagrants.org.